

Hristos se naste

de fiecare dată când vorbim despre El lumii

□ Scrisoare pastorală la Sărbătoarea Nașterii Domnului nostru Iisus Hristos □

† EFTIMIE

Prin harul lui Dumnezeu
Arhiepiscopul Romanului
și Bacăului

Iubitului nostru cler, cinului monahal
și tuturor dreptmăritorilor creștini din această
de Dumnezeu păzită și binecuvântată eparhie,
har, milă și pace de la Îndurătorul Dumnezeu,
iar de la noi părintească dragoste!

Iubiții mei fii duhovnicești,

De fiecare dată când retrăim sărbătoarea
Nașterii Domnului, un sentiment de tainică bu-
curie ne inundă ființa. Sufletul nostru comunică
cu toți cei ce aparțin aceleiași familii, aceleiași
tradiții, Aceluiași Hristos. Evenimentul intrării
Logosului în istorie rămâne un mister metais-
toric, deși el este cea mai concretă manifestare a
lui Dumnezeu în timpul nostru. *Cel vechi de
zile*, născut fără de mamă din Tată necauzat,
coboară la noi, prin mamă, fără de tată, pentru
ca să înnoiască pe omul cel căzut. Străină min-
une pentru orice minte, îngerească sau ome-
nească! De vreme ce totul este mister, vă
îndemn în această sfântă zi să lăsăm misterul să
vorbească despre el însuși în noi!

**Întruparea Logosului divin
este totodată și înviere**

Dreptmăritori creștini,

Învățătura Bisericii noastre Ortodoxe despre
marele eveniment al Nașterii Domnului este, de
fapt, revelația misterului dumnezeiesc, nu
ansamblul unei doctrine abstracte, pe care tre-
buie să ne-o însușim. Misterul nașterii este actul
divin pe care Dumnezeu, în marea Sa iubire de
oameni, îl împlinește în timp, și are ca scop

restaurarea ființială a omului căzut, intro-
ducându-l în starea paradisiacă inițială pe care a
pierdut-o prin păcat. Biserica noastră rămâne in-
stituția divino-umană a misterelor și a revelației.

Sărbătorind taina intrării în timpul nostru a
celei de-a doua Persoane a Preasfintei Treimi,
Fiul lui Dumnezeu, Biserica anunță lumii, mai
întâi, că „*Hristos Se naste*, iar în ecoul acestei
angelice vestiri distingem deja bucuria anun-
țului pascal că „*Hristos a înviat*“. Întruparea
Logosului divin, ca asumare deplină a firii
noastre, este totodată și *înviere*, ca biruință a
mortii, deoarece Iisus istoric este în același timp
și Dumnezeu adevărat. Ce transcende unitățile
de măsurare a timpului, precum și succesiunea
lui, El fiind Creatorul timpului, dar și Cel care îl

asimilează prin răscumpărare, fără a-i fi tributar.
Biserica are datoria sfântă să proclame solemn
aceste adevăruri tainice, așa cum un cronicar
proclamă intrarea triumfală a unui rege într-o
cetate, atunci când se întoarce victorios de la
război. În felul acesta, Biserica nu este doar
dreptslăvitoare, ci și mărturisitoare. La început,
proclamarea evenimentelor mântuitoare Dum-
nezeu a conferit-o îngerilor, iar de la Rusaliile
universale a conferit-o, prin mandat special, a-
postolilor și tuturor aceluia care s-au alțoit pe
vița Hristos prin succesiune apostolică și botez.
Cu toții trebuie „*să gătim calea Domnului, drep-
te să facem cărările Lui*“ (cf. Luca 3, 4), știind că
Hristos Se naste și Hristos înviază de fiecare dată
când vorbim cu El sau despre El lumii.

La Crăciun este, mai mult ca niciodată, oportun să ne amintim că noi nu avem altă lumină care să ne ghideze prin labirintul acestei lumi decât pe Hristos, Cel Unul născut.

PASTORALĂ

➤ Astăzi, eternitatea umple timpul efemer

Hristos Se naște! El Se naște pentru noi, astăzi, pentru că suntem aici și am deschis peștera inimii ca să-L primim. De aceea, Crăciunul nu este o zi ca toate celelalte. Este ziua în care misterul sacru te încadrează într-un spațiu sfânt și special. Sărbătoarea nu este numai o zi festivă între toate celelalte zile ale anului. E ceva mai mult! Astăzi, eternitatea intră și umple timpul efemer, iar timpul curgător intră în eternitate, fără să se confunde cu ea. Astăzi, Hristos, Fiul lui Dumnezeu, născut din vezi din Tatăl, „prin Care toate s-au făcut”, Se întrupează, devine real în lumea pe care El a făcut-o, dar care, din cauza păcatelor, Îi era ostilă. Astăzi, prin sărbătoarea intrării în timpul nostru a Cuvântului lui Dumnezeu, retrăim re-crearea lumii, cea mai mare revoluție de la zidirea ei. Astăzi, Biserica de pe pământ se unește cu cea din cer pentru a cânta același imn: „Slavă întru cei de sus lui Dumnezeu și pe Pământ pace, între oameni bunăvoire” (Luca 2,14).

Biserica invită astăzi întreaga lume să adore Cuvântul întrupat, „Lumina cea adevărată Care luminează pe tot omul” (Ioan 1, 9). La Crăciun este, mai mult ca niciodată, oportun să ne amintim că noi nu avem altă lumină care să ne ghideze prin labirintul acestei lumi decât pe Hristos, Cel Unul născut. În această zi, mai ales, trebuie să cugetăm la faptul că El a coborât din

cer pentru a fi lumina lumii, dar și viața ei. A venit, așa cum afirmă El Însuși, pentru a fi calea cea pe care, mergând, să putem regăsi și cunoaște pe Tatăl și să ajungem în viața cea veșnică: „Aceasta este viața veșnică: Să Te cunoască pe Tine, singurul Dumnezeu adevărat, și pe Iisus Hristos pe Care L-ai trimis.” (Ioan 17, 3).

Familia, împărăția lui Dumnezeu în miniatură

Iubiți credincioși,

Înțelegând încă o dată chemarea la unitate a Bisericii și primind cu bucurie pe Cel ce vine să fie drept cap al ei (cf. Coloseni 1, 18), să ne unim unul cu altul, ca într-un gând să mărturisim: „Pe Tatăl, pe Fiul și pe Sfântul Duh, Treimea cea de-o-ființă și nedespărțită”. Primindu-L pe Fiul lui Dumnezeu ca Mântuitor și Unic Izbăvitor din moartea păcatului, în această zi binecuvântată, noi ne reîntălmim pentru a sărbători marele mister al dragostei divine răstignite, care ni se oferă ca hrană și cale, pe care, asumându-ni-le, să putem transfigura ființa noastră într-o asemănare cu Dumnezeu și accede la starea de îndumnezeire.

Hristos, Lumină din Lumina Tatălui, vine să Se nască din pururea Fecioara Maria în Peștera din Bethleem. Și pentru că Se naște în lume, El Se naște și în noi. Prin urmare, și noi renaștem

sau ne re-creăm astăzi, în această zi de mare praznic. Primindu-L pe Cel ce este: „Calea, adevărul și viața”, sufletele noastre se reînnoiesc pentru o viață nouă și într-o lumină lină venită din cer. Căci Hristos, invizibil și impetrabil în natura Sa dumnezeiască, a devenit vizibil prin asumarea firii omenești. Cât de mare este această bucurie nu putem să o cuantificăm în termeni umani. Cum să nu exaltăm duhovnicește, admirând taina întrupării, care este taina mântuirii noastre? Cum să nu ne mirăm când Cel ce locuiește în pacea și lumina neapropiată a Tatălui părăsește tronul slavei Sale și devine unul dintre noi? Astăzi, icoana Tatălui, din iubire pentru noi, ni se arată, Dumnezeu cel veșnic tinându-Și promisiunea dintru început făcută protopărinților. El Se face om asemenea nouă, printr-o atitudine chetotică, fără să părăsească sânul Preasfintei Treimi și Se instalează ca om într-o familie săracă, dar plină de slavă. Dumnezeu alege să Se nască în sânul unei familii și să crească biologic și spiritual în felul acesta, pentru a ne arăta că destinul omului este unul comunitar, în relație interpersonală cu semenii, familia devenind astfel proiecția terestră a comuniunii intratrinitare. Dumnezeu, din familia divină a Preasfintei Treimi, vine și intră într-o familie pământească, arătând prin aceasta că familia este împărăția lui Dumnezeu în miniatură aici, pe pământ. Biserica născută din coasta străpunsă a lui Hristos pe Golgota și împlinită prin pogorârea Duhului Sfânt la Cincizecime nu este altceva decât pridvorul împărăției celei de sus, a Ierusalimului ceresc.

2011, Anul familiei creștine

Iubiți credincioși,

Ca în fiecare an, Sfântul Sinod, prin vocea cea mai autorizată a forului nostru suprem bisericesc, Preafericitul Părinte Patriarh Daniel, a dispus ca anul care va începe peste câteva zile să pună în dezbateră clerului și credincioșilor tema familiei creștine. Minunată idee a Întâistătorului nostru, deoarece, în ultimul timp, familia trece printr-o mare dificultate. Societatea modernă sau postmodernă tinde să distrugă cea mai sacră celulă a ei, printr-o relativizare a valorilor perene moștenite, oferindu-ne un peisaj eterogen, căruia îi lipsește coloana vertebrală. În această amalgamare a evenimentelor cotidiene, prezentate cu titlul de *știre*, în care axa valorilor nu este inversată, ci bulversată, fundamentele vieții spirituale creștine trebuie să rămână pentru noi un reper. Secularismul încearcă să-l izgonească pe Dumnezeu din viața omului, printr-o relativizare a moștenirii creștine, așa cum gherghesenii au făcut acum două mii de ani, izgonind pe Hristos din ținutul lor. Familia este segmentul social cel mai afectat. Căsătoriile de probă sau cele împotriva firii, poligamia,

➤ În Biserică, familia devine „icoana vie a lui Dumnezeu”, o microbazilică în care Hristos este prezent ca partener de dialog, o prezență mistagogică ce face posibilă accesarea și prin intermediul familiei, ca instituție, spre îndumnezeire

Nimic nu poate da sens viețuirii noastre în acest secol greu încercat decât raportarea la Hristos, Cel care S-a întors din moarte și Care a umplut de speranță două milenii de viețuire creștină.

lul acesta, familia devine „icoana vie a lui Dumnezeu“, o microbazilică în care Hristos este prezent ca partener de dialog, o prezență mistagogică ce face posibilă accesarea și prin intermediul familiei, ca instituție, spre îndumnezeire.

Familia, taină a iubirii răstignite și mântuitoare

Problematica socială modernă nu trebuie să destabilizeze familia, ci să o întărească, știind că iubirea sinceră oferă puterea de a învinge orice obstacol. Astfel, familia devine o taină a iubirii răstignite și mântuitoare, finalitatea ei fiind crearea, dar și conlucrarea soților în vederea mântuirii lor.

Nimic nu poate da sens viețuirii noastre în acest secol greu încercat decât raportarea la Hristos, Cel care S-a întors din moarte și Care a umplut de speranță două milenii de viețuire creștină. Oricât de grea ni s-ar părea supraviețuirea noastră în aceste circumstanțe, trebuie să medităm la faptul că acum două mii de ani, într-o peșteră sărăcăcioasă, Cel ce a făcut cerul și pământul, neștiut, alături de Fecioara Maria și de dreptul Iosif, fără a aștepta onoruri, a primit destinul de rob în slujba Umanității pe care a creat-o. Această meditație dintr-o sfântă zi de praznic ne va face să pășim într-un alt nivel al înțelegerii duhovnicești, care este adevărata sursă de viață în Hristos. Avându-l pe Hristos născut în noi, vom putea întotdeauna și oriunde depăși toate neajunsurile pasajerei existente în care ne aflăm.

Fie ca Hristos născut în Casa pâinii să reverse peste lume pace, belșug și bună-înțelegere, iar celor încredințați nouă spre păstorie din cuprinsul arhiepiscopiei noastre, cler și credincioși, le mulțumesc că au dat dovadă de solidaritate creștină, sărind în ajutorul celor care în vara acestui an au fost greu încercați din cauza revărsării apelor. Pe toți vă asigur de toată dragostea mea.

Harul Domnului nostru Iisus Hristos, dragostea lui Dumnezeu Tatăl și împărtășirea Sfântului Duh să fie cu voi cu toți! Amin!

**Al vostru păstor
și pururea către Domnul rugător,**

EFTIMIE,
Arhiepiscop al Romanului și Bacăului

*Data în reședința noastră arhiepiscopală
de la Roman, 25 decembrie 2010.*

** Text îngrijit și redactat
de PS Episcop-vicar Ioachim Băcăuanul.*

⇒ concubinajul, implicațiile și rezultatele aberante ale ingineriei genetice, fecundarea in vitro, tendințele actuale de imitare a unor curente oculte sau subculturi de import de către tânără generație dau noțiunii de familie un iz arhaic și desuet, lipsit de actualitate. Peste toate, criza financiară actuală acutizează și mai mult necesitatea reeșalonării priorităților în viața fiecăruia dintre noi, în felul acesta distrugându-se inclusiv relația reciprocă și implicită între persoană și societate. Evoluția excesivă a civilizației contemporane poate ucide în social cultul și cultura, care definesc sufletul umanității, de aceea este necesară o focalizare introspectivă a omului modern spre ceea ce dă viață și este dinamic în acest imens angrenaj tehnizant și anume familia.

o focalizare introspectivă a omului modern spre ceea ce dă viață și este dinamic în acest imens angrenaj tehnizant și anume familia.

Familia creștină trebuie să-și recâștige demnitatea și responsabilitatea pe care le-a avut dintotdeauna și care au fost evidențiate prin inspirație în operele Sfinților Părinți ai Bisericii. Sfântul Ioan Hrisostom definește căsătoria ca „taină a iubirii“, deoarece ea are puterea de a transfigura dragostea naturală, tributară simțualității și trupescului, într-o iubire izvorâtă haric din iubirea divină trinitară interpersonală. În fe-

Fără a portretiza, iconarul *scrie* simbolic icoana, care este o teofanie ce are darul de a ne înălța mintea de la ceea ce vedem, la ceea ce nu poate fi văzut, de la culoare, la imaterial.

Simbolistica iconică a Întrupării

Nașterea dumnezeiască - sărbătoarea recreării lumii

Aflați în preajma sărbătorii Nașterii Domnului, l-am invitat pe Preasfințitul Părinte Ioachim Băcăuanul, Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Romanului și Bacăului la o amplă discuție teologică despre simbolismul icoanei „Nașterea Domnului“.

Icoana, în diversele ei variante, o cunoaștem cu toții, însă nu întotdeauna știm tot ceea ce reprezintă ea. Aceasta cuprinde elemente dogmatice, biblice și apocrife, arătând în imagine ceea ce revelația descoperă prin cuvânt. Fără a portretiza, iconarul „scrie“ simbolic icoana, care este o teofanie ce are darul de a ne înălța mintea de la ceea ce vedem, la ceea ce nu poate fi văzut, de la culoare, la imaterial, diafan.

Prezentăm în paginile care urmează câteva dintre simbolurile care pot fi identificate într-una dintre multiplele reprezentări ale scenei Nașterii Mântuitorului. Aceasta trebuie să ne amintească mereu că atunci când preotul aduce icoana Nașterii în casele noastre, cu el vine Hristos.

În iconografie nu sunt importante mimetismul istoricist și nici împroprierea elementelor specifice unui curent artistic, deoarece icoana, asemenea textului evanghelic, nu are un caracter narativ, ci unul teocentric. Închinătorul nu admiră estetica, proporțiile sau tehnica a-

mestecului culorilor, ci puterea harică pe care icoana o poate transmite.

Scena pe care se fundamentează compoziția „Nașterea Domnului“ a fost pictată, după părerea arheologilor, într-o biserică ridicată de Constantin cel Mare, a cărei criptă era chiar peștera din Betleem și care a fost evaluată de Școala rusă de pictură din Novgorod în sec. V-VI.

Trei registre compozițional-vizuale

Compoziția „Nașterea Domnului“ este împărțită în trei registre, fiecare cu detaliile lui specifice.

Registrul I corespunde zonei superioare a icoanei și ne prezintă lumea cerească ce reve-

**Steaua fixează cadrul compoziției.
Ea coboară din cer ca o rază de lumină
și ia forma stelei în opt colțuri,
oprindu-se deasupra capului Pruncului.**

➔ lează aspectul teofanic al evenimentului. Elementele care compun acest registru sunt: în stânga trei îngeri care slăvesc pe Prunc, în centru raza, steaua și muntele, iar în dreapta îngerul ce vestește celor doi păstori nașterea.

Registrul al II-lea corespunde părții centrale a compoziției și ne descoperă aspectul tainic al întâlnirii dintre divin și uman, prin Hristos. Detaliile prezentate aici sunt: în stânga magii ce aduc daruri, în centru Pruncul, Maica, peștera, boul și asinul, iar în dreapta păstorii.

Registrul al III-lea corespunde nivelului inferior al compoziției și reprezintă perspectiva umană a receptării tainei întrupării: „omenirea în general și umanitatea lui Hristos în special“ (Dumitru Stăniloae). În stânga, stând pe o piatră, îl aflăm pe Iosif îngândurat, în dialog cu un bătrân, iar în dreapta, moașele îngrijind Pruncul.

O rază - semnul unicei lucrări comune trinitare

Primul registru ne prezintă, în partea centrală superioară a compoziției, o emisferă întunecată, ce simbolizează ființa transcendentă și incognoscibilă a lui Dumnezeu, Care locuiește în „lumină neapropiată“ sau, cum mărturisește Dionisie Pseudo-Areopagitul, „în întuneric supraluminos“. Acesta este și motivul pentru care partea superioară a sferei iese din iconă, arătând că esența lui Dumnezeu rămâne învăluită într-o taină veșnică, într-un dincolo de neatinși, El lăsându-Se experiat doar în energiile necreate ce înconjoară ființa Sa. Aceste energii îl revelează lumii pe Dumnezeu nu doar ca pe un Creator, ci mai ales ca Proniator prin actul mântuirii și sfântirii ei. Atitudinea proniatoare a lui Dumnezeu este sugerată în compoziția de față prin raza de lumină desprinsă din axul central ce coboară între cele două culmi stâncoase ale pustiului, care arată, asemenea unui „deget“ divin, întregului Cosmos, „taina cea din veci ascunsă“ a nașterii Izbăvitorului. O singură rază prezentă în compoziție ne arată faptul că întruparea este în iconomia divină rodul unei singure lucrări comune trinitare. În unele compoziții cu aceeași temă, raza de lumină dumnezeiască traversează steaua pentru ca apoi să lumineze întreit scena Nașterii, arătând în felul acesta poate mult mai explicit unitatea de ființă și trinitatea Persoanelor dumnezeiești prezente în actul mântuirii. „În compoziția de față, raza arată originea paternă a Pruncului, Care Se naște din Fecioară prin Rusaliile mariale anunțate de Arhanghelul Gavriil: «Duhul Sfânt se va pogori peste tine și puterea Celui Preaînalt te va umbri» (Luca 1,35). Ea este mai mult decât un simplu fenomen cosmic, fiind trimisă să vestească magilor nașterea suprafirească“, așa cum ne-a spus PS Episcop Ioachim Băcăuanul.

Lumina lui Hristos

Centrul icoanei este scaldat în lumină. Raza de lumină, steaua, aureola Fiului și a Maicii, giulgiul Pruncului, veșmântul pe care este așezată Fecioara arată lucrul acesta, pentru ca de aici lumina să inunde întreaga compoziție, alungând umbra neștiinței și ignoranței de pe chipul și din mintea tuturor. Această prezentă luminoasă este în contrast cu întunericul care se focalizează în interiorul peșterii și în culoarea hainelor bătrânului din partea stângă-jos, ce, în acest context, dă formă răului.

Toate elementele luminoase care sunt prezente în axul central al compoziției sunt de fapt o descoperire a Treimii, însă ele apar oarecum individualizate, aceasta pentru că au acum un rol pedagogic: acesta este începutul mântuirii și nu împlinirea ei. Pentru o scurtă perioadă de timp, anticipând Învierea, ele se vor uni în anumite momente ale vieții Mântuitorului, arătându-și strălucirea întreită: semisfera va deveni mandorla ce înconjoară trupul transfigurat al lui Hristos. Raza de lumină ce izvorăște din Tatăl și se odihnește deasupra Fiului și steaua în opt colțuri vor izvorî din trupul transfigurat, arătând manifestarea Duhului în ființa Sa, anunțând Învierea. La toate acestea se adaugă nimbul cruciform al lui Hristos.

Caracterul de taină de nepătruns al lui Dumnezeu se păstrează și în icoana Schimbării la Față. Dacă în icoana Nașterii taina este sugerată prin lipsa unei jumătăți de sferă luminoasă, în scena Taborului sfera este întreagă (mandorla), dar străbătută de cercuri concentrice care devin din ce în ce mai intense întunecate, pe măsură ce sunt mai apropiate de trupul lui Hristos, arătând „întunericul supraluminos“ ce înconjoară ființa divină.

Steaua nașterii accentuează starea de chenoză a Fiului, fiind deasupra capului, fără a fi însă o golire de dumnezeire. Acest lucru îl așază pe Prunc ca centru dogmatic al compoziției (Dumitru Stăniloae).

„Steaua Maicii Domnului“

Steaua fixează cadrul compoziției. Ea coboară din cer ca o rază de lumină și ia forma stelei în opt colțuri, oprindu-se deasupra capului Pruncului (Matei 2,9). Steaua în opt colțuri este numită „Steaua Maicii Domnului“ sau „Steaua Magilor“ și este strâns legată de semnificațiile zilei a opta a Eshatonului, de așteptarea învierii generale. Fundalul întunecat al peșterii evidențiază, prin contrast, calitatea ei de simbol al spiritului care străpunge tenebrele întunecate

ale păcatului, răsărind lumii „lumina cunoștinței“, prin întrupare. Opt este cifra echilibrului cosmic, a direcțiilor cardinale, cărora li se adaugă cea a direcțiilor intermediare (roza vânturilor). Din secolul al IV-lea, în arta creștină steaua în opt raze va însoți figura geometrică a octogonului, dobândind o valoare de mediere între pătrat și cerc, adică între cer și pământ, sugerându-ne astfel că în forma „Stelei Betleemului“ erau prezenți, ca într-o sămânță, germeni recreării lumii, după cum spune Sfântul Grigorie Teologul: „Nașterea dumnezeiască nu este o sărbătoare a creației, ci o sărbătoare a recreării lumii“. Astfel, steaua este simbolul transfigurării, ea vestește nu numai nașterea Eliberatorului, ci renașterea la o viață veșnică, ea cuprinde nu numai învierea lui Hristos, ci și pe cea a omului, o nouă antropogeneză. Ea ne dă mărturie despre veșnicia Celui ce este înfășat în iesle și Si-a asumat umanitatea, știut fiind că cifra opt, așezată pe orizontală, simbolizează infinitul.

Îngeri bunei-vestiri

Muntele, lipsit de vegetație, sugerează o lume neprimitoare, ostilă, postparadisacă și înfățișează poate în modul cel mai sugestiv golirea de sens și de continut a vieții spirituale umane, anunțând timpul plinirii vremii. Stânci-

**În icoană Maica are mărimea cea mai mare,
Hristos fiind cel mai mic, prin aceasta arătându-se
smerenia Sa și în același timp cinstea de care
trebuie să se bucure cea care nu a născut doar un
prunc, ci pe Însuși Fiul lui Dumnezeu.**

SPECIAL

le ascuțite, ilustrate asemenea unor trepte, sugerează perspectiva atingerii cerului (asemenea Scării lui Iacov), „indicând posibilitatea complementarității mișcării energiilor divino-umane, de la Dumnezeu spre om (antropis) și de la om spre Dumnezeu (theosis), prin întrupare. Dumnezeu pășeste chenotic înomenidu-Se pentru a deschide omului calea urcușului epectazic“, după cum ne explică PS Episcop Ioachim Băcăuanul. Acest dinamism teandric este sugerat în icosul al VIII-lea al Acatistului Bunei-vestiri: „cerul și pământul astăzi s-au împreunat: născându-Se Hristos, astăzi Dumnezeu pe Pământ a venit și omul la cer s-a suiat“. Muntele este locul predilect al teofaniilor și experiențelor mistice (Sinai, Quarantania, Tabor etc), ca punct de întâlnire între cer și pământ. În compoziția de față, numărul celor trei vârfuli muntoase întărește și mărturisește veridicitatea prezentei și conlucrării treimice la actul Întrupării.

Aceeași idee o găsim sugerată și în partea stângă a primului registru, prin prezența celor trei îngeri care împlinesc lucrarea doxologică îndreptată către Dumnezeu-Fiul. Numărul lor simbolic amintește de vizita treimică de la Stejarul Mamvri, lucru subliniat prin prezentarea lor parțial acoperită de versantul muntos din partea stângă a compoziției. Cei trei îngeri stau într-o atitudine smerită, cu mâinile acoperite, asemenea unor slugi în fața stăpânului, iar aceasta ar putea sugera faptul că ei întrușchipează a treia triadă îngerească din „ierarhia cerească“ a lui Dionisie Pseudo-Areopagitul, aflată în apropierea cea mai mare de om: începătoriile, arhanghelii și îngerii.

Îngerul din partea dreaptă a compoziției ar fi arhanghelul Gavriil, care vestește păstorilor nașterea suprafirească a Fiului lui Dumnezeu, idee sugerată și de faptul că nu are ambele mâini acoperite, el fiind mesagerul responsabil cu punerea în practică a lucrării de vestire. Mâna sa dreaptă nu binecuvintează, pentru că în felul acesta ar întrușchipea pe Hristos, ci prin gestul ei pare să binevestească păstorilor înfricoșată marea bucurie a nașterii unui Mântuitor în orașul lui David (Luca 2,9-12). Indiferent de numărul îngerilor prezent în alte compoziții cu aceeași temă, unul întotdeauna binevestește, iar ceilalți sunt în atitudine de adorare. Îngerii sunt reprezentați în partea superioară a compoziției tocmai pentru a se arăta natura lor spirituală ce se hrănește din lumina divină.

Pruncul, rațiunea de a fi a lumii

În registrul al doilea punctul central al compoziției este capul Pruncului. Compoziția este hristocentrică, așa cum dogma și cultul sunt hristocentrice. Din Hristos și spre El izvorăsc și se întorc toate energiile iconice. Hristos adună în Sine toată rațiunea de a fi a lumii, toată raționalitatea Cosmosului.

Pruncul nu este înfășat în scutece, ci învelit în giulgiu și așezat într-o iesle care are forma unei racla din piatră, în unele compoziții având chiar și mâinile încrucișate pe piept. Toate aceste elemente prefigurează, anticipează moartea și pogorârea la iad. Chenotic, Iisus Se apleacă spre „cele mai de jos ale Pământului“, fapt sugerat în Apocrife de peștera aleasă de Iosif, în care nu pătrunde lumina nici în timpul zilei, pentru ca, din profunzimile acestei coborâri să înalte omul și Cosmosul, restaurându-le. El se află alături de cele două animale, într-o atmosferă întunecată, friguroasă și singuratică. Această singurătate este sugerată de privirea Sa care nu caută chipul Maicii, ci este atintită parcă dincolo de desfășurarea evenimentelor din compoziție, contemplând la pătimirea de pe Golgota. Este o privire ce țintește spre cel care se închină în fața acestei icoane, vrând să spună că dincolo de dinamismul scenic al bucuriei nașterii lui Mesia, El este Fiul lui Dumnezeu, Care S-a pogorât din cer, „născându-Se din mamă fără de tată, așa cum S-a născut din Tată fără de mamă“ (Sfântul Atanasie cel Mare). „Singurătatea Sa este pusă în evidență și de atitudinea Fecioarei care nu îngenunchează în fața raclii, ca în alte compoziții, și nici nu întinde brațele ca atitudine orantă sau protectoare către El, ci își ferește privirea, uitându-se doar cu discreție spre taina care s-a împlinit prin mijlocirea sa“, așa cum subliniază în observațiile sale PS Episcop-vicar Ioachim Băcăuanul.

Centrul icoanei este scaldat în lumină, care aici atinge intensitatea maximă.

Fecioara, Maica Fiului Celui preînalt

În icoană Maica are mărimea cea mai mare, Hristos fiind cel mai mic, prin aceasta arătându-se smerenia Sa și în același timp cinstea de care trebuie să se bucure cea care nu a născut doar un prunc, ci pe Însuși Fiul lui Dumnezeu. De aceea trebuie cinstită mai mult decât îngerii și sfinții. Axa simetriei stabilește în același timp, trecând mai întâi prin capul Pruncului și apoi prin pântecul Fecioarei, ierarhizarea și ordinea mărturisirii adevărului de credință,

mai întâi dumnezeirea Fiului și apoi maternitatea Fecioarei (Egon Sendler). Mediana care stabilește centrul compoziției, trecând prin capul Pruncului, trece și prin centrul nimbului Maicii Domnului, acest lucru neartând că cinstea Maicii este așezată pe picior de egalitate cu adorarea Fiului, ci faptul că la nivelul orizontalității, adică al omenității, Maica, prin curățirile succesive și progresive ale înaintașilor, prin pregătirea personală și curățirea prin pogorârea Duhului Sfânt peste ea, a dobândit nepătimirea, sau faptul că Pruncul a luat trup din trupul Fecioarei.

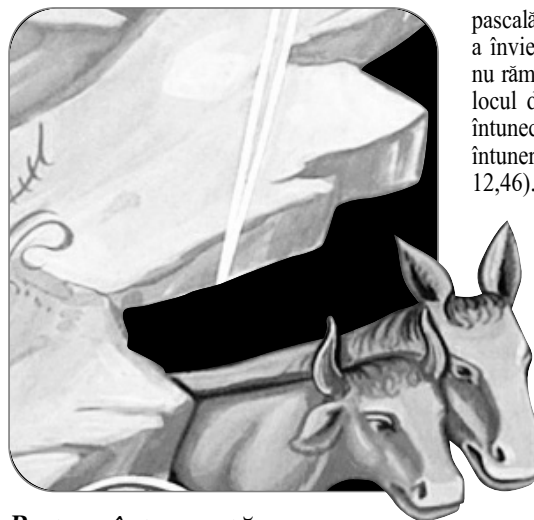
Prezența Maicii evidențiază umanitatea Pruncului și faptul că El nu a avut un trup aparent, cum mărturiseau gnosticii, ci unul real. Reprezentarea Maicii Domnului, în general, în icoana Nașterii este foarte diversă, atrăgând după sine un complex simbolistic fecund. Uneori, ea este înfățișată stând în stânga Fiului, pe o hlamidă purpurie, culoarea imperială bizantină, ca o adevărată „împărăteasă a îngerilor“ și privind nu spre Prunc, ci spre Iosif, spre păstori sau spre moașe. Alteori, ea stă alături de racla Pruncului, în genunchi, pe stâncă goală, cu mâinile neacoperite, în atitudine orantă și privește spre Prunc. Aceste două ipostaze vorbesc despre două dintre calitățile Fecioarei, stabile la Sinodul al III-lea Ecumenic: precinstirea și calitatea de Maică a lui Dumnezeu - Iperdulia și Theotokos. În compoziția de față, expresia chipului Maicii nu este una îngândurată, gravă, anticipând suferințele pe care le va îndura ca mamă a Celui ce avea să

Uneori, Maica Domnului este înfățișată stând în stânga Fiului, pe o hlamidă purpurie, culoarea imperială bizantină, ca o adevărată „împărăteasă a îngerilor“, dar cu privirea întoarsă dinspre Prunc

În compoziție, deschizătura întunecată a peșterii în mijlocul muntelui simbolizează umanitatea copleșită de păcat prin căderea adamică, precum și tenebrele iadului pe care doar Hristos, prin naștere, le poate înlătura.

Peștera întunecată a păcatelor

Peștera are o încărcătură semantică generoasă și este prezentă în toate religiile lumii ca simbol. În tradițiile inițiatice grecești ea reprezintă lumea, iar Platon, în Republica, în celebrul său mit al Peșterii vede această lume ca un loc al neștiinței și suferinței în care sufletele sunt ținute încâtușate. Ea este locul din care sufletul trebuie să iasă, suind pieptis drumul către adevărata lumină a Cunoașterii, a Binelui, a Adevărului. Pentru Platon, simbolismul peșterii are nu numai un înțeles cosmic, ci și etic, sufletul trebuind să iasă din lumea aparentelor pentru a contempla adevărata lume, cea a ideilor. Prin caracterul ei central, peștera este locul nașterii și regenerării, al inițierii. Intrarea în peșteră înseamnă întoarcerea la origini, un loc de trecere de la teluric la celest.

În compoziție, deschizătura întunecată a peșterii în mijlocul muntelui simbolizează umanitatea copleșită de păcat prin căderea adamică, precum și tenebrele iadului pe care doar Hristos, prin naștere, le poate înlătura. Întunericul neștiinței este înlăturat prin Naștere, iar întunericul morții prin Înviere. Peștera și ieslea sunt dovezi ale profunde smeriri a Mântuitorului. Pământul deschide larg gura peșterii pentru intrarea lui Dumnezeu în inima materiei. În negrul peșterii, sub cripta larg bolțită a pământului, se împlinesc taina. Existența terestră a Logosului întrupat s-a petrecut între două peșteri: cea din Betleem și cea din Ierusalim. În icoană nu apare nicio umbră pe chipurile scăldate de lumina bucuriei nasterii și chiar decorul primește această lumină suprafirească, iar noaptea însăși, în care se naște „Lumina lumii” devine o altfel de zi, în care se naște Adam cel nou (Evdokimov, Ortodoxia). De aceea toată umbra și întunericul se concentrează simbolic în acest loc al peșterii, ca simbol al lumii căzute și lipsite de lumina harului. Lumina din această noapte sfântă este o lumină

pascală, deoarece bucuria nașterii trimite la cea a învierii. Este bucuria abolirii morții. Hristos nu rămâne în mormânt, semn că nu acesta este locul de odihnă al firii omenesti. Pe fundalul întunecat al peșterii, Hristos e lumina ce alungă întunericul care nu poate să-l cuprindă (Ioan 12,46). Peștera întunecată din inima icoanei ne îndeamnă la contemplarea tainei și trimite la timpul așteptării întru răbdare al profetilor. „Este odihna duhovnicească a celor ce patruzeci de zile se pregătesc pentru nașterea lui Hristos interior în sufletul lor, Care îndepărtează întunericul păcatului”, după cum ne îndeamnă să înțelegem PS Episcop Ioachim Băcăuanul. Dumnezeu Se odihnește în cei curați cu inima ce străbat asemenea magilor calea pustiei postului spre a se bucura cu ingerii de înomenirea Cuvântului.

„Boul își cunoaște stăpânul și asinul ieslea Domnului său”

Prezența celor două animale în icoană, lângă iesle, boul și asinul, confirmă împlinirea unei profetii, dar trimite în același timp și la simbolismul sacrificial (vițelul cel gras din pilda Fiului risipitor), precum și la intrarea triumfală în Ierusalim (asinul). Profetia de la Isaia 1,3: „Boul își cunoaște stăpânul și asinul ieslea Domnului său, dar Israel nu mă cunoaște; poporul meu nu mă pricepe” și plasarea celor două animale pe fundalul peșterii accentuează și mai mult înstrăinarea și însingurarea lui Hristos necunoscut de cei pe care i-a pregătit mesianic. Boul este un simbol al bunătății și al puterii de sacrificiu. Dionisie Pseudo-Areopagitul vede astfel simbolistica mistică a bouului: „Figura bouului înseamnă forță și putere..., în vreme ce coarnele simbolizează forța conservatoare și invincibilă”. Prezența sa în icoană ne vorbește despre jertfa supremă a Domnului și ascultarea față de Tatăl, dar simbolizează în același timp și poporul evreu, care alături de popoarele păgâne, simbolizate de prezența asinului, beneficiază de darurile mântuirii.

În general, asinul este perceput ca o emblema a întunericului, cu tendințe malefice. Prezența sa lângă ieslea Mântuitorului este văzută de Guénon în opoziție cu cea a bouului, așa cum tendințele malefice se opun celor benefice, iar faptul că e folosit de Mântuitorul la intrarea în Ierusalim simbolizează aceleași puteri malefice învinse, încălecate, de El. Măgarul, ca și Satana, ca și Fiara înseamnă libidoul, elementul instinctual al omului, viața senzorială (Dicționar de simboluri). În acest context, al nașterii suprafirești, însă, prezența asinului ne arată tocmai faptul că Pruncul divin S-a născut „nu din poftă bărbătească sau trupească”, ci de la Duhul Sfânt. Pe de altă parte, măgărița simbolizează

▶ pătmească moartea pe cruce, deoarece acestea îi vor fi descoperite de dreptul Simeon mai târziu, ci una de uimire (ea pare a-și feri privirea) a unui suflet curat care este martor la împlinirea cuvintelor arhanghelului Gavriil: „Cum va fi cu puțință aceasta de vreme ce eu nu știu de bărbat” (Luca 1,34). Conștientizarea rolului de mijlocitoare a nașterii lui Dumnezeu Fiul, precum și a prezenței solilor divini, o face pe Fecioară să privească doar atât cât îi este îngăduit unui om să o facă. Ea nu privește spre un Copil, ca o mamă spre copilul ei, pentru că El nu este doar un prunc, ci așa cum arhanghelul i-a spus: „Acesta Fiul Celui preainalt se va chema” (Luca 1,35). Starea de puritate feciorelnică este simbolizată de prezența celor trei stele, pe frunte și pe umeri, care mărturisesc purureafecioria ei. În cele mai multe compoziții aceste trei stele au opt raze, însă în icoana de față stelele au doar patru raze, vrând să spună faptul că fecioria Maicii va fi mărturisită în toate cele patru zări: „Iată de acum mă vor fericii toate neamurile” (Luca 1,48). Tot ele mărturisesc faptul că pururea fecioria ei este o jertfă (crucea cu patru brațe), adusă în numele Sfintei Treimi Care se revelează în momentul concepției (Luca 1,35). Ele anunță profetic cele trei coordonate mariologice: purureafecioria, preacinstirea și nașterea dumnezeiască.

Starea de nesticăciune a Fecioarei care naște prunc este evidențiată și de culoarea albă a pânzei pe care stă, precum și de albastrul dungilor care o hașurează. Albastrul și albul sunt numite „culori ale Sfintei Fecioare” și simbolizează detașarea față de valorile acestei lumi și înălțarea „subiectului eliberat către Dumnezeu” (Dicționar de simboluri). Prin poziționarea trupului Fecioarei, se afirmă nașterea fără dureri, suprafirească. În Imnul Acatist este scris: „Preasfântă Fecioară, tu ai născut fără durere”.

Gestul mâinilor acoperite mărturiseste despre starea de supus în fața stăpânului, amintind de un obicei bizantin menționat de Michel Quenot, care spune că supușii trebuie să aibă mâinile ascunse în fața împăratului. Este cazul celor trei îngeri din partea stângă a compoziției care stau aplecați în stare de adorație în fața Fiului lui Dumnezeu. Arhanghelul Gavriil, în planul drept al primului registru, are mâna dreaptă descoperită pentru că reprezintă miostivirea lui Dumnezeu. Fecioara are mâna dreaptă acoperită pentru că ea nu binecuvintează, ci este „binecuvântată între femei”, este roaba Domnului care corectează prin ascultarea ei neascultarea Evei. Mâna stângă dezvelită, așezată aproape de iesle, ne lasă să înțelegem că ea, prin faptul că a purtat în pânțee pe Cel pe Care nu pot nici cerurile să-L încapă, se bucură de un statut privilegiat. Este roaba Domnului, dar și Maica lui Dumnezeu, „mai cinstită decât heruvimii și mai mărită fără de asemănare decât serafimii”.

Cei doi păstori care primesc vestea nașterii reprezintă cele două faze ale vieții spirituale: activă și contemplativă.

Două planuri, două lumi

Dacă ar fi să prelungim fiecare dintre cele opt raze ale stelei, am avea ca rezultat unirea tuturor elementelor compoziției și focalizarea lor în Hristos, creându-se în același timp corespondențe între planurile sugerate. Orizontala trasată între magi și păstori împarte compoziția în două planuri opuse. Astfel, dumnezeirii trinitare i se opune creația, simbolizată de copacul aflat în poziția centrală în registrul al treilea; diagonală ce unește colțul din stânga-sus cu cel din dreapta-jos opune adorarea dumnezeirii Sale de către îngeri, arătării umanității Sale de către cele două moașe; colțul din dreapta-sus și cel din stânga-jos opune „bunăvestirea nașterii” de către arhanghel făcută păstorilor, ispitirii lui Iosif de către diavol. Raza care coboară din axul central împarte compoziția în două planuri complementare, în cele trei secțiuni ale sale. Astfel, în planul superior, taina cea din veci ascunsă și descoperită

îngerilor devine misiune de îndeplinit pentru arhanghel; în plan median, căutarea magilor devine certitudinea credinței mărturisite pentru păstori, iar îngândurarea și incertitudinea lui Iosif devin, prin probare, mărturisirea purureafecioriei și implicit a originii dumnezeiești a Pruncului prin neîncrederea Salomeei (Apocrife). Totuși, linia mediană care împarte compoziția în două planuri, superior și inferior, evidentiază opoziția celor două lumi, divină și umană, însă nu pentru a le separa, ci pentru a le împăca, reconcilia. De aceea, „magii cu steaua călătoresc”, iar „păstorii cu îngerii slavoslovesc”. Toate își găsesc rațiunea în nașterea suprafirească a lui Dumnezeu ca om, prin mijlocirea Fecioarei. La Rubliov, sec. al XV-lea, compoziția „Nașterea” este împărțită în nouă dreptunghiuri, chiar dacă inițial ea părea a fi o cruce (Egon Sendler).

Centrul compoziției este capul Pruncului care se găsește pe axa simetriei ce coboară prin stea, Prunc și pântecul Fecioarei, subliniindu-se în felul acesta faptul că toată compoziția se focalizează în această direcție.

➤ smerenia, iar puul ei umilirea. Hristos a încălecat pe asin pentru a ne arăta necesitatea de a Se umili: „merge călare pe măgăriță acela care se obișnuiește să practice adevărata smerenie în sine, în fața lui Dumnezeu; dar să încăleci pe puul măgăritei înseamnă să te arăți atent la îndatoririle smereniei adevărate în fața apropielii” (Richard de Saint-Victor).

Magii, aflătorii Pruncului

Magii care aduc daruri preînchipuie pe femeile mironosite. Ei reprezintă neamurile păgâne ce au de străbătut o cale mai lungă spre Cuvântul lui Dumnezeu. Prezența lor savantă dovedește faptul că Biserica primește și sfințește știința omenească în măsura în care ea conduce la adevărata cunoaștere a lui Dumnezeu sau faptul că finalitatea căutării cunoașterii este taina dumnezeirii. Ei reprezintă cele trei vârste umane: tinerețea, maturitatea, senectutea. Vârstele lor diferite arată faptul că revelația este dată oamenilor indiferent de vârsta biologică, dar pe măsura nivelului lor duhovnicesc și a puterii de pătrundere a tainelor divine. De aceea primul mag ce se uită spre stea, arătând natura darului pe care-l va oferi Pruncului este cel bătrân. Al doilea mag privește spre cel mai tânăr care, cu mâna ridicată, pare să-i arate locul unde a coborât steaua.

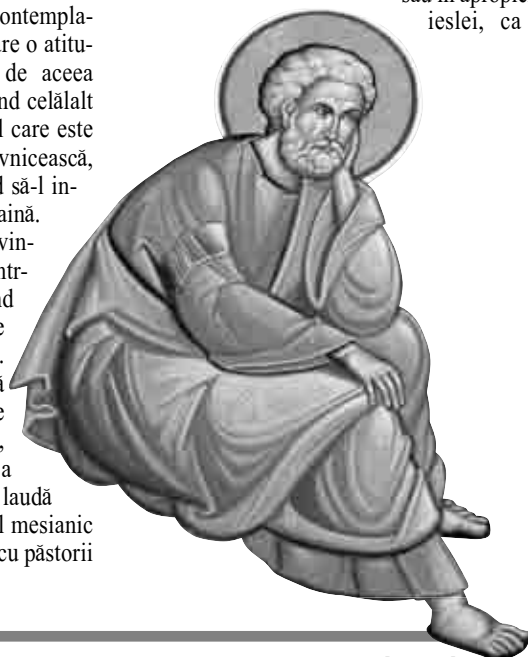
Fiecare dintre cei trei cai este colorat diferit, după darul adus de cel care-l încăleacă. Boneta frigiană de pe capetele magilor sugerează originea lor persană. Panta înclinată a pustiului arată dificultatea drumului străbătut de ei. Darurile pe care le aduc au semnificații aparte: smirna simbolizează starea muritoare, ca a Unuia ce va muri pe cruce; aurul simbolizează măreția împărătească, pentru că Cel născut este împăratul veacurilor; tămâia simbolizează dumnezeirea, pentru că El este Dumnezeu al Universului. În unele compoziții, drumul spre iesle le este indicat de copacul treimic, însă în icoana de față motivul călătoriei lor este sugerat de atitudinea celor trei îngeri din registrul superior care privesc spre Prunc.

Păstorii primind cuvintele îngerilor

Înfățișați în icoană sunt și păstorii. Doi dintre păstori sunt reprezentați ascultând mesajul arhanghelului. Ei primesc primii vestea nașterii, fiind, paradoxal, prin simplitatea lor, mai aproape de lumea cerească. Prezența păstorilor închipuie pe primii fii ai lui Israel, ce se închină Pruncului, iar magii, începutul Bisericii neamurilor. Cei doi păstori care primesc vestea nașterii reprezintă cele două faze ale vieții spirituale: activă și contemplativă. Păstorul mai tânăr (Praktikos) are o atitudine temătoare văzând pe înger, de aceea reacția sa este de a se retrage, pe când celălalt păstor, bătrânul (Gnosticos), ca unul care este familiarizat și exersat în viața duhovnicescă, pășește spre cel mai tânăr, încercând să-l introducă în firescul atmosferei de taină. Amândoi privesc în sus, primind cuvintele îngerului. Al treilea păstor este într-un plan secund, fiind înfățișat cântând din flaut, cu picioarele încrucișate pe o stâncă, trădând o stare de bucurie. Fluierul sau flautul simbolizează muzica cerească, însă în icoană ele reprezintă arta omenească a cântării, care se înalță armoniindu-se cu cea a sferelor, într-o simfonie cosmică ce laudă înțelepciunea divină și anunță timpul mesianic al reconcilierii contrariilor: „Îngeri cu păstori slavoslovesc”.

Iosif, între credință și tăgadă

Registrul al III-lea. Dacă primele două registre ale compoziției au un pronunțat caracter dogmatic, reprezentând în același timp cu fidelitate firul epic al relatării biblice, registrul al III-lea stă sub semnul Apocrifelor (Sfântul Iacov și Sfântul Matei). Rolului marginal din Evanghelii pe care-l ocupă Iosif i se opune o prezență problematizantă, activă, de martor și mărturisitor, în Apocrife. Iosif nu este reprezentat în centrul compoziției, alături de Fecioară sau în apropierea ieslei, ca în

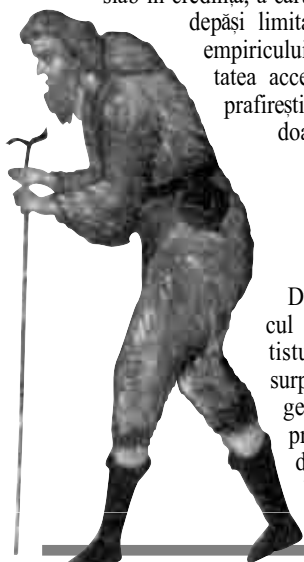
Punctul în care Hristos se naște
este chiar centrul lumii.

Icoana Nașterii Domnului de la Mănăstirea Proboata care datează din secolul al XVI-lea

reprezentările apusene, ci retras din mijlocul acțiunii principale, pe marginea ei. Stă aproape cu spatele într-o semiabsență ce trădează un suflet nehotărât și îndoielnic pe de o parte, dar și o confirmare a adevărului evanghelic, conform căruia Pruncul divin este născut din Fecioară, iar el, bătrânul de 84 de ani, nu este tatăl. Este reprezentat cu aureolă, deoarece viața sa l-a recomandat pentru a fi ales dintre bătrânii lui Israel ca însoțitor al tainei întrupării, iar în Evanghelie este numit „drept”- dikaios (Matei 1,19). El este singurul personaj din compoziție care nu este conectat la eveniment.

Este un Iosif căzut pe gânduri, care pare să nu mai asculte nici măcar de cuvintele bătrânului din fața sa, părând a fi mai mult sub efectul lor, într-o stare postdialogică. Starea de îngrijorare e provocată de suprafirea nășterii feciorelnice a lui Iisus. El se află între credință și tăgadă, între ceea ce a văzut că s-a întâmplat cu necredincioasa Salomeea și cuvintele crude ale lui Thyreos. Simbolic, Iosif închipuie pe omul slab în credință, a cărui rațiune nu poate depăși limita senzorialității, a empiricului. De aici și dificultatea acceptării originii suprafirești a tainelor. Nu este doar o dramă personală, ci a unei umanității ce încearcă înțelegerea și nu simțirea prezentei lui Dumnezeu. Conducătorul al IV-lea al Acatistului Bunevestiri surprinde starea pasageră de încordare prin care trece Iosif, dar relatează și reabilitarea sa: „Vifor

de gânduri necuviincioase având înțeleptul Iosif s-a tulburat (...), dar cunoscând că zămislirea ta e de la Duhul Sfânt a zis: Aliluia”. Starea meditativă în care se află Iosif ne duce cu gândul la Protoevanghelia lui Iacov, capitolul al XVIII-lea, unde se relatează faptul că el, după ce lasă pe Fecioara în grija fiilor săi, merge să caute o moașă, însă totul din jur rămâne suspendat pentru o clipă: cerul încrămenește de uimire, el merge fără să meargă, bolta cerului e nemiscată, păsările încetează zborul, câțiva oameni adunați în jurul unui blid mestecând nu mestecau... Apoi, deodată, toate își reiau mersul lor firesc (Ioan G. Coman). Această relatare ne face să credem că punctul în care Hristos se naște este chiar centrul lumii. Blocarea osiei lumii ne mărturisește faptul că odată cu Iisus reîncepe totul, El întrupându-se tocmai pentru a recapitula și transfigura lumea pe care pentru o clipă o suspendă, pentru ca apoi timpul să-și orienteze desfășurarea spre Hristos cel veșnic. Această clipă este surprinsă și în compoziție, făcând din ea o icoană, adică o prezentă a unei realități harice, o fereastră prin care putem întrevedea pregustând divinul. Această suspendare temporală din icoană, ca un flesh, ar putea fi interpretată ca o atingere divină, o teofanie care străbate mințile lui Iosif, făcându-l să conștientizeze poate pentru prima dată și să evalueze șirul evenimentelor la care a fost martor, asemenea unui personaj raisonneur al clasicismului artistic, care deși retras din scenă, surprinde de fapt esența ei.

Bătrânul, întruchiparea Răului

Alături de Iosif, stând în picioare, cu un toiag în mână, se află un bătrân. Potrivit Apocrifelor, acesta ar fi Thyreos, personificarea diavolului. El încearcă să-l convingă pe Iosif că o Fecioară nu poate naște, pentru că e un

lucru contrar legilor firii. În acest sens se folosește de toiagul pe care-l poartă și care uscat fiind nu mai poate înmuguri: „Așa cum acest toiag nu va mai putea să dea vâlstare, tot așa un bătrân ca tine nu mai poate zămisli prunc și o fecioară nu poate să nască”. Simbolismul axial al toiagului, prezent în planul inferior al compoziției stă în opoziție cu raza Hristos Care este centrul Universului. Asocierea dintre toiag și bătrânul ispititor ne face să înțelegem propunerea unui altfel de ordine, care nu este altceva decât o imitare hidoasă a binelui, o ordine haotică, bulversantă. De obicei, el este pictat rupt sau îndoit, ca simbol al sceptorului zdrobit al puterii demonice ce va fi înlăturat prin înviere. Toiagul este mijlocul prin care Dumnezeu face minuni și prefigurare a crucii mântuitoare, însă în asociere cu imaginea bătrânului, precum și a copacului din zona centrală a registrului, ne sugerează faptul că bătrânul este întruchiparea lui Satan, care se erijează în această formă subtilă a unui păstor, martor la eveniment. Copacul ne amintește de momentul ispitirii paradisiace, când dintre ramurile pomului cunoștinței diavolul a ispitit pe protopărinți, numai că aici sunt prezenți Adam cel nou și Eva cea nouă și de aceea încercările bătrânului dau greș, iar toiagul pe care-l arată lui Iosif va înflori, demascând înșelăciunea sa. În unele reprezentări, păstorul bătrân ia forme hidoase, având două coarne mici și o coadă scurtă, fiind cocosat, iar haina sa întunecată ca negrul peșterii. Diavolul este un maestru al deghizării, care indiferent de forma pe care o îmbracă rămâne Ispititorul, rolul său fiind acela de a deposeda pe om de har, subjugându-l. El este Antihristul, care luptă împotriva iconomiei divine. De aceea este prezent acum, „este diabolul, cel ce divide, situându-se la antipodul funcției sim-bolului, care unește și trimite la ideea comuniunii”, după cum subliniază PS Ioachim Băcăuanul în aprecierile făcute cu

Scena îmbăierii Pruncului prezentată în partea dreaptă a ultimului registru este relatată în Apocrife.

SPECIAL

Fragment ce reprezintă spălarea Pruncului din icoana Nașterii lui Hristos reproducă de școala rusă de pictură de la Novgorod

☞ privire la icoana Nașterii. Înfațișarea sa ciclopică îi trădează existența unei laturi nevăzute, nu tainice, asemenea îngerilor, ci ascunsă și în același timp incapacitatea de a rămâne în sinceritatea comuniunii plene, asemenea celorlalte personaje.

Spălarea Pruncului

Scena îmbăierii Pruncului prezentată în partea dreaptă a ultimului registru este relatată în Apocrife, care mărturisesc faptul că Iosif a chemat două femei, pe Zelemi și Salomeea, pentru a asista la nașterea Pruncului. Din mărturiile Episcopului Arnulf, culesse din pelerinajul făcut în secolul al VII-lea la Betleem, reiese faptul că lângă peștera în care S-a născut Hristos exista o cuvă de piatră în care, după tradiție, a fost spălat Hristos. Scena spălării a provocat multe controverse religioase, deoarece se credea că prin reprezentarea ei iconică se accentua doar latura umană a lui Hristos și de aceea se evita pictarea ei. Însă, rolul prezenței sale în icoană este acela de a „întări adevărul fundamental al mântuirii - întruparea Fiului lui Dumnezeu și de a mărturisi adevărul enunțat de Sfinții Părinți că ceea ce nu e asumat nu poate fi mântuit. Această scenă sugerează faptul că Hristos se supune obiceiurilor împlinind Legea, fiind în același timp și o mărturie a realității întrupării. Ea vorbește despre adevărul asumării unui trup uman de către Fiul, care nu este doar o aparență gnostică“, ne atrage atenția PS Episcop Ioachim Băcăuanul.

Pruncul pregătit de moașe pentru îmbăiere ne sugerează umanitatea Sa, iar aureola, firea Sa dumnezeiască. Pruncul este Dumnezeu adevărat și om adevărat. Chiar dacă apa simbolizează purificarea, nu înseamnă că El, ca om, a avut nevoie de purificările vetero-testa-

mentare, pentru că s-a născut fără de păcat. Rolul apei este de a arăta sfințenia și a prefigura Botezul. Această scenă nu știrbește dumnezeirea Fiului, Care nu a venit să strice Legea, ci să împlinească profetiile, ci Îl mărește, așa cum se menționează în Rugăciunea din timpul Botezului pentru moașa unui copil: „O, Stăpâne Doamne Dumnezeu nostru, ...Care ai fost culcat în iesle și ai binecuvântat pe moașa Salomeea care a ajuns să creadă în adevărul de netăgăduit al fecioarei...“ (Trebnicul de rit vechi). Protoevanghelia lui Iacov nu o numește pe prima moașă, ea fiind și cea care este martoră la nașterea suprafirească, iar cuvintele sale profetice anunță întâlnirea Pruncului cu Simeon: „Azi s-a înălțat sufletul meu, căci ochii mei văzură lucruri neobișnuite! S-a născut mântuire pentru Israel!“ (XIX, 2). În „remaniera armeană“, femeia pe care o întâlnește Iosif este Eva, care vine să asiste la ștergerea păcatului său, ea jucând rolul moașei credincioase.

Evanghelia lui Pseudo-Matei o numește pe moașă Zelomi, iar în compoziție aceasta este înfațișată stând în genunchi și turnând apă pentru spălarea Pruncului, într-un vas ce seamănă

cu o cristelniță. Ea seamănă izbitor cu unul dintre îngeri. Cea de-a doua moașă se numește Salomeea și asemenea apostolului Toma nu crede până nu probează ceea ce afirmă Zelomi: „Nu cred ce aud decât dacă voi cerceta eu însămi“ (XIII, 4). În icoană ea este înfațișată ținând în brațe pe Prunc, după ce Acesta îi vindecă mâna uscată. Această relatare apocrifă oferă moașelor rolul de martore ale unei nașteri unice, fără dureri, suprafirești.

În ansamblu, icoana Nașterii Domnului se prezintă ca o compoziție unitară, adunând în sine toate elementele simbolice necesare receptării unei teofanii iconografice. Toate evenimentele care s-au petrecut în timp sunt concentrate aici, icoana anulând, depășind succesiunea firească a timpului, prezența ei făcându-ne să pregustăm din eternitate. Astăzi, contemplând scenele reprezentate în icoană, devenim martori la această depășire a timpului, deoarece icoana are capacitatea de a ne transpune în inima evenimentelor petrecute cu 2000 de ani în urmă, dar și de a ni le contemporaneiza, situându-ne într-un timp mesianic. (pr. Valentin BĂLTOI, Parohia Icușești)

„Revenirea complexului arhitectural, aflat acum într-o stare deplorabilă, la Eparhia noastră, ca unitate de cult, este o bucurie, dar și o provocare.“ (PS Episcop Ioachim Băcăuanul)

După 150 de ani, Răchitoasa a redevenit lăcaș de cult

□ Mănăstirea Răchitoasa, secularizată în 1863, și-a recăpătat statutul □ „Intenționăm ca, pe lângă viața mănăstirească, statornicită de Regulamentele monahale ale Bisericii, prin intermediul maicilor, să demarăm un program social-caritabil, prin organizarea unei școli pentru fetele orfane din zonă, pentru că această zonă este una dintre cele mai defavorizate din țară“, a precizat PS Ioachim Băcăuanul, Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Romanului și Bacăului □

După un secol și jumătate de secularizare, mănăstirea Răchitoasa a revenit lăcaș de rugăciune, așa cum o statornicise ctitorul ei la sfârșitul veacului al XVII-lea. Guvernul României a hotărât să redea mănăstirii de pe Valea Zeletinului statutul pe care aceasta l-a pierdut în anul 1863, când a intrat în vigoare reforma fundamentală a guvernului condus de Mihail Kogălniceanu. Prin această hotărâre, ultima mănăstire din țară aflată în posesia statului a redevenit lăcaș de cult.

Deși aici a funcționat mai întâi un penitenciar pentru oamenii fără adăpost, adică leprozorii, apoi cămin de bătrâni, implicarea statului a fost aproape inexistentă, astfel încât, în cei 150 de ani, gradul de degradare a atins nivelul maxim, înseși autoritățile fiind nevoite, în urmă cu câțiva ani, să-i transfere pe bătrâni din chiliile călugărești, într-un complex nou, construit la marginea comunei Răchitoasa. Atât biserica, cât și locuințele anexe au avut de suferit de pe urma anilor de înstrăinare, preluarea mănăstirii sub coordonarea părintelui Eftimie Bolin fiind o mare și grea încercare.

„Revenirea complexului arhitectural, aflat acum într-o stare deplorabilă, la Eparhia noastră, ca unitate de cult, este o bucurie, dar și o provocare. Bucurie pentru faptul că o mănăstire își recapătă menirea după 150 de ani, când a fost luată abuziv și transformată în penitenciar, apoi în azil. Provocare, pentru faptul că întregul complex arhitectonic, cu excepția bisericii monument istoric de tip A, este practic ruinat. De aceea am rânduit un grup de călugărițe pentru a da viabilitate duhovnicească acestui așezământ, dar aceste maici, încurajate de duhovnicul lor, pr. Eftimie Bolin, s-au angajat la o muncă asiduă pentru restaurarea mănăstirii. Pe această cale facem apel la toți factorii de răspundere care se preocupă de patrimoniul național să ne sprijine ca să putem reda cultului și istoriei naționale unul dintre cele mai frumoase obiective religioase de pe Valea Zeletinului“, a declarat PS Ioachim Băcăuanul, Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Romanului și Bacăului. Totodată, odată cu reorganizarea vieții mănăstirești la Răchitoasa, ierarhul de la Roman dorește să implice Biserica mai mult în viața comunității din această parte a Moldovei, cunoscută pentru sărăcia locuitorilor ei. „Intenționăm ca, pe lângă viața mănăstirească statornicită de Regulamentele monahale ale Bisericii noastre, maicile de

Mai mult decât un veac de singurătate

Istoria acestei mănăstiri, ultima din România care și-a recăpătat statutul pierdut în urmă cu 150 de ani, se întinde pe durata a patru secole. La sfârșitul veacului al XVII-lea marele clucer Ianaki a făcut la Răchitoasa o bisericuță mică, din lemn de stejar, care se găsea lângă Mănăstirea Răchitoasa de astăzi. Pe locul unde se afla altarul acesteia s-a ridicat o cruce. Biserica veche a servit drept biserică a cimitirului sătesc. Mai apoi, în anul 1697, marele spătar Ilie Ianaki, și cu soția sa Theofana, fiica voievodului Mihai Racovită, au zidit actuala mănăstire și au înzestrat-o cu moșii. În testamentul său, scris în românește în anul 1704, spătarul Ilie Ianaki scria următoarele: „cine s-ar amesteca a strica a

noastră tocmeală și așezare ce am făcut, să fie triclet și proclat afurisit“ adică, ne lămurește el mai departe, „să fie blestemat de Domnul Dumnezeu și de toți sfinții. Amin“. Incapabil să administreze mănăstirea, fiul său, Gavriil, a închinat-o, în anul 1729, mănăstirii grecești Vatopedu de la Muntele Athos. Din nefericire, biserica mănăstirii Răchitoasa a fost dărâmată de cutremurul din 31 mai 1739. A fost renovată, ultima oară, la sfârșitul secolului al XIX-lea. Așa după cum informează Melchisedec Ștefănescu, episcop al Romanului, în anul 1882, „mănăstirea aceasta este acum prefăcută în penitenciar pentru oameni fără căpătâi și vicioși. Biserica e în bună stare, dar încăperile mănăstirii, unde locuiesc deținuții, precum și personalul administrativ al penitenciarului, sunt vechi, negrijite și umede și reclamă urgente îmbunătățiri pentru ca penitenciarul să nu devină lăcaș de condamnați la moarte“.

aici să se angajeze și la un program social-caritabil. După restaurarea complexului sperăm să putem organiza o școală pentru fetele orfane, întrucât zona Văii Zeletinului, deși pitorească și

spirituală, este una dintre cele mai defavorizate din țară și, datorită sărăciei, multe tinere de aici cad victime traficantilor de persoane“, a mai precizat episcopul Ioachim. (pr. Ctin GHERASIM)

Biserica Precista Mare din Roman a fost duminică, 12 decembrie, neîncăpătoare pentru numărul mare de credincioși veniți să îl cinstească pe Sfântul Ierarh Spiridon.

ȘTIRI

Colinde în dar pentru toți credincioșii Arhiepiscopiei Romanului și Bacăului

Pe întreg cuprinsul Arhiepiscopiei Romanului și Bacăului, în apropierea Crăciunului s-au organizat concerte de colinde.

Astfel, Protopopiatul Moinești, în colaborare cu Primăria Municipiului Moinești, a organizat duminică, 12 decembrie, în ziua de pomenire a Sfântului Ierarh Spiridon, în sala mare a Primăriei Moinești, concertul de colinde „Hristos se naște, slăviți-L”. Cu această ocazie în fața iubitorilor de imne și cântări bisericești, în prezența PS Episcop-vicar Ioachim Băcăuanul, au concertat corul „Byzantion” Iași, Corul „Theotokos” al Protoieriei Moinești, Corul Catedralei „Sf. Nicolae” - Moinești. Serbarea a fost întregită de prezența Ansamblului folcloric „Florile din Cucuieți” și a Grupului vocal „Busuiocul” din Stănești. La finele spectacolului, copiii prezenți au primit cadouri din partea Protopopiatului Moinești.

În aceeași zi, la Catedrala Ortodoxă „Pogorârea Duhului Sfânt” din Onești, a avut loc un concert de colinde susținut de corala Protoieriei, co-

rala „Armonia - Ion Cuntan” și corul „Filomelos”, precum și de corul mixt al Asociației de Tineret Onești, condus de părintele Adrian Țopa. La Onești, un alt concert de colinde tradiționale românești a fost susținut de corul „Filomelos”, pe 21 decembrie, la Biblioteca „Radu Rosetti”, sub genericul „Sus, la naltul cerului”.

Programul concertelor de colinde din Arhiepiscopia Romanului și Bacăului a continuat cu organizarea unui alt eveniment la Casa de Cultură din Roman. Astfel, joi, 16 decembrie 2010, în prezența Preasfințitului Ioachim Băcăuanul, Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Romanului și Bacăului, Seminarul Teologic Ortodox „Sf. Gheorghe” a oferit în dar, de Sfintele Sărbători, tuturor romașcanilor, tradiționalul concert de colinde intitulat: „Hristos Se naște, slăviți-L”. Anul acesta colindele au fost interpretate de Corul „Laudamus” al Seminarului Teologic Ortodox „Sf. Gheorghe”, dirijor: Prof. Gheorghe Gozar și Corul „Adoramus” al absolvenților Seminarului Teologic, dirijor: Stud. Ionuț Vilcu.

La Catedrala arhiepiscopală din Roman concertul de colinde s-a desfășurat în seara zilei de 19 decembrie 2010. După oficierea slujbei Vecerniei, iubitorii colindelor românești au fost invitați la Catedrala arhiepiscopală, unde, începând cu orele 17, au concertat Grupul psaltic „Cuviosul Iosif” de la Mănăstirea Varatic, Grupul „Filomelos” și Ansamblul folcloric „Florile din Cucuieți”. Seria concertelor de Crăciun a fost încununată de concertul oferit de Arhiepiscopia Romanului și Bacăului la Casa de cultură din Bacău, în seara zilei de 21 decembrie. În prezența PS Episcop-vicar Ioachim Băcăuanul, la Bacău au concertat 8 grupuri corale. Între acestea s-au aflat corurile de maici de la Mănăstirile Tisa-Silvestri, Ciolpani, Diaconesti și Bogdana, Grupul „Presbiteros” al Protopopiatului Bacău, corul „Filomelos”, Grupul coral al Elevilor de la Liceul de Artă din Bacău, Ansamblul folcloric „Florile din Cucuieți” și Corul „Laudamus” al Seminarului Teologic Ortodox „Sf. Gheorghe” din Roman.

Ierarhul Trinitundei sărbătorit la Biserica Precista Mare din Roman

Biserica Precista Mare din Roman a fost duminică, 12 decembrie, neîncăpătoare pentru numărul mare de credincioși veniți să îl cinstească pe Sfântul Ierarh Spiridon. Sfânta Liturghie a fost oficiată cu prilejul celui de-al doilea hram al lăcașului de cult, de către Preasfințitul Ioachim Băcăuanul, Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Romanului și Bacăului, împreună cu un sobor de preoți și diaconi de la Centrul eparhial, veniți în mijlocul credincioșilor acestei parohii pentru a se ruga împreună, cerând sprijinul și mijlocirea Sfântului Spiridon pentru împlinirea cererilor spre folos. În cuvântul de învățătură, Preasfinția Sa a explicat semnificația fragmentului evanghelic citit în cadrul Sfintei Liturghii și a subliniat exemplul vieții Sfântului Ierarh Spiridon, îndemnând credincioșii la însușirea virtuților Sfântului în propria viață.

Relicve sfinte depuse spre închinare

Cu binecuvântarea PS Ioachim Băcăuanul, Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Romanului și Bacăului, sărbătoarea celui de-al doilea hram al Bisericii Precista Mare din Roman, a început încă de vineri, 10 decembrie, când aici a fost

adus papucul Sf. Ierarh Spiridon, de la mănăstirea Râșca. În după amiaza aceleiași zile, s-a oficiat slujba Acatistului Sf. Ierarh Spiridon, urmat, la orele 17.30, de slujba Sfântului Maslu.

Sâmbătă, 11 decembrie, la ctitoria doamnei Ruxandra Lăpușeanu, al cărei paroh este pr. Dan Antocea, a fost oficiată Sfânta Liturghie, cu pomenirea celor adormiți, urmată de Acatistul Sfântului Spiridon. Serbarea de la ctitoria voievodală din inima municipiului Roman s-a încheiat duminică, 12 decembrie, în ziua de prăznuire a Sfântului călător, cu Sfânta Liturghie arhierescă. (pr. Ctin GHERASIM)

Arhiepiscopia Romanului și Bacăului în sprijinul sinistraților, pe tot parcursul anului

După cum este cunoscut, în lunile iunie - iulie 2010, peste județul Bacău s-au abătut numeroase ploi torențiale, care au produs importante pagube materiale și au afectat sute de locuințe, aducând teamă și deznădejde în rândul familiilor care și-au văzut agoniseala de o viață spulberată. Ca măsură de intervenție rapidă, în situația de criză, Eparhia Romanului și Bacăului a procedat la ajutorarea sinistraților prin oferirea, în zilele imediat următoare inundațiilor, de alimente de bază, conserve, hrană caldă, pături, apă potabilă etc. În zilele și lunile care au urmat, prin Sectorul Misiune și Filantropie din cadrul Centrului eparhial de la Roman, s-au gândit diverse strategii de susținere a celor care au avut de suferit din cauza vitregiilor naturii.

La inițiativa Preasfințitului Ioachim Băcăuanul, Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Romanului și Bacăului, din nevoia de a sprijini moral și material familiile afectate de inundațiile din anul acesta, s-au luat o serie de măsuri care au vizat ameliorarea situației acestor familii. Între acestea se disting: inițierea unei colecte în rândul credincioșilor din eparhie, constând în ajutoare financiare și bunuri materiale, respectiv cereale, materiale de construcție, alimente și haine; deschiderea unui cont pentru sinistrați la Banca Italo-Romena din Bacău; alocarea unei sume de bani preotului Puiu Daniel din Parohia Sănduleni, a cărui locuință a fost grav afectată; tabere de vară pentru copiii proveniți din familiile sinistrate.

Sprijin din partea întregii Patriarhii

De asemenea, ajutoarele oferite de către alte eparhii, din țară și diaspora, au fost dirijate în zonele afectate, în funcție de nevoile existente, acestea totalizând aproximativ 62 tone cereale, 60 tone alimente de bază, 46 tone haine, plapume, perne, încălțăminte, lenjerie, pături etc, la

În perioada 26 noiembrie - 6 decembrie, a avut loc împărțirea produselor destinate familiilor sinistrate, selectate ca beneficiare ale proiectului social - filantropic „Ramura de măsline”, după cum urmează: Parohia CFR Bacău - 26 noiembrie (38 produse), Parohia Mărgineni - 29 noiembrie - (44 produse), Parohia Sănduleni - 1 decembrie - (20 produse), Parohia Măgura 1 - 2 decembrie - (52 produse), Parohia Măgura 2 - 2 decembrie - (26 produse), Parohia Buda Blăgești - 6 decembrie - (20 produse)

care se adaugă produsele distribuite de către parohiile Eparhiei Romanului și Bacăului.

Cu binecuvântarea Preafericitului Părinte Patriarh Daniel, Permanenta Consiliului Național Bisericesc, în ședința de lucru din 5 august 2010, a hotărât repartizarea sumei de 100.000 RON către Arhiepiscopia Romanului și Bacăului pentru ajutorarea familiilor sinistrate.

Această sumă, alături de fondurile rezultate în urma colectei efectuate în rândul credincioșilor Eparhiei noastre, a făcut obiectul unui amplu proiect social-filantropic denumit „Ramura de măsline”, inițiat cu binecuvântarea Preasfințitului Ioachim Băcăuanul și implementat de către Sectorul Misiune și Filantropie al Arhiepiscopiei Romanului și Bacăului.

Acest proiect are alocat un buget în valoare de 222.250 RON, având ca obiectiv creșterea calității vieții familiilor afectate de revărsările apelor, prin oferirea de articole de mobilier și aparatură electrocasnică, distruse în locuințele familiilor sinistrate.

Case și produse electrocasnice

Astfel, în urma evaluării situației pagubelor produse de inundații, a fost identificat un număr de 106 familii, din localitățile Mărgineni, Măgura, Buda-Blăgești, Sănduleni și municipiul Bacău, care să fie beneficiare ale proiectului

menționat. Fiecare familie va primi câte un produs nou electrocasnic (frigider, aragaz sau mașină de spălat) și unul de mobilier (pat sau dulap), în funcție de evaluările făcute la fața locului de către Sectorul Misiune și Filantropie.

În lunile noiembrie și decembrie au fost distribuite persoanelor vizate 31 de frigider, 31 aragazuri, 8 mașini de spălat, 61 pături și 67 dulapuri, în total 196 de produse, în valoare de 110.250 RON.

O altă activitate din cadrul proiectului o reprezintă alocarea sumei de 50.000 RON pentru construcția a 6 case din localitatea Băcioi, comuna Corbasca, județul Bacău, distruse în urma alunecărilor de teren provocate de ploile torențiale de anul acesta.

De asemenea, suma de 35.000 RON a fost oferită preotului Puiu Daniel pentru construirea locuinței avariate în timpul celor două inundații produse anul acesta în localitatea Sănduleni, județul Bacău.

Suma de 27.000 RON, colectată în contul deschis la Banca Italo-Romena Bacău, și suma de 40.000 RON, oferită de credincioșii parohiei „Sf. Dumitru” Narcisa Bacău, vor fi folosite pentru lucrările de amenajare interioară a 4 case, dărâmate în urma inundațiilor, din municipiul Bacău, beneficiarii fiind familii cu situație materială precară. (pr. Eugen-Ciprian CIUCHE, Consilier al Sectorului Misiune și Filantropie)

Persoanele internate în Spitalul de Neuropsihiatrie din Buhuși se bucură în această perioadă de o atenție deosebită din partea Bisericii.

FILANTROPIE

Tineri băcăuani, în slujba aproapelui

În perioada sărbătorilor dedicate Nașterii Domnului nostru Iisus Hristos, în Arhiepiscopia Romanului și Bacăului s-a derulat proiectul social-filantropic „Tineri în slujba aproapelui”. Acest proiect a avut ca obiectiv creșterea calității vieții persoanelor aflate în situație de criză, prin oferirea unor produse alimentare și nealimentare necesare traiului zilnic, și, de asemenea, alcătuirea unei baze de date cu potențiali beneficiari din Bacău, Roman, Moinești, Onești, Buhuși și Comănești, în vederea organizării unor viitoare proiecte sociale.

Darurile oferite au constat în produse alimentare și de igienă, în valoare de 100 RON de persoană. Grupul țintă al acestui proiect au fost 200 de persoane vârstnice, copii, bolnavi cu o situație materială și financiară precară.

Fondurilor necesare au fost obținute prin colecte organizate în mai multe licee și școli generale din orașele amintite, prin care s-a urmărit și responsabilizarea comunității față de cei marginalizați social. (pr. Eugen-Ciprian CIUCHE, Consilier Misiune și Filantropie)

Îngrijire la domiciliu pentru bătrânii din Bacău

În vederea inițierii, la nivelul municipiului Bacău, a unui serviciu de îngrijire la domiciliu pentru persoane vârstnice, au fost identificați, în urma anchetelor sociale, 20 de bătrâni cu o situație socială defavorizată, care vor fi primii beneficiari ai proiectului.

Pentru început, cu ajutorul voluntarilor Fundației „Episcop Melchisedec Ștefănescu” - Filiala Bacău, s-a organizat, în cadrul Colegiului „Ion Ghica” Bacău, o colectă în bani, în urma căreia s-a strâns suma de 2000 lei folosită ulter-

rior pentru a achiziționa produse alimentare, de igienă, medicamente etc. Acestea au fost oferite în cadrul festiv, cu ocazia organizării de către tinerii din ASCOR Bacău, a unui Concert de colinde la Colegiul băcăuan sus amintit, în data de 15 decembrie 2010. Invitați să participe la Concertul de Crăciun, bătrânii beneficiari ai proiectului au primit la final câte un dar în valoare de 100 lei, conținând produsele cumpărate.

Programul de îngrijire la domiciliu va continua în anul 2011 prin oferirea de servicii începând cu oferirea de sprijin pentru plata unor servicii și obligații curente și ajutor pentru menaj, până la consiliere spirituală sau intervenții în vederea reamenajării locuinței, astfel încât să corespundă nevoilor specifice persoanei vârstnice. (pr. Marius IACOBANU, Inspector Misiune și Filantropie)

Moș Nicolae la Cantina „Samarineanul Milostiv” din Bacău

Dulciuri, fructe și alte produse ce conferă bucurie celor mici au fost dăruite copiilor ce participă la programul social-filantropic ce se derulează zilnic la Așezământul „Samarineanul milostiv” de la Biserica „Sf. Mare Mc. Gheorghe” din Bacău. Împărțirea darurilor de Moș Nicolae a fost precedată, în spiritul credinței ortodoxe, de o slujbă de mulțumire adusă lui Dumnezeu pentru binefacerile revărsate asupra

binefăcătorilor acestui așezământ. Este al nouălea an, când la „Samarineanul Milostiv” de la Biserica „Sf. Gheorghe”, cu binecuvântarea PS Ioachim Băcăuanul, Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Romanului și Bacăului, și sub coordonarea preotului paroh Radu Vasile, celor 25 de elevi de la două școli situate în apropierea bisericii li se oferă daruri în momente de sărbătoare. (pr. Ctin GHERASIM)

Ajutoare pentru bolnavii de la Spitalul de Neuropsihiatrie din Buhuși

Persoanele internate în Spitalul de Neuropsihiatrie din Buhuși se bucură în această perioadă de o atenție deosebită din partea Bisericii. Astfel, luni, 13 decembrie 2010, Protoieria Buhuși, în parteneriat cu SC MihaCost SRL Bacău, a donat bolnavilor de aici un camion cu ajutoare, constând în haine de sezon. Astăzi, la același spital vor sosi haine și hrană, oferite din partea parohiei Blăgești, urmând ca, în perioada sărbătorilor de Crăciun, celor 90 de bolnavi să le fie oferită mâncarea din partea Protoieriei Buhuși și a parohiilor Buda Blăgești, Orbic și a părintelui Radu Cezar. De asemenea, alimente vor fi oferite în preajma sărbătorilor și persoanelor internate în spitalul orașenesc din Buhuși, din partea parohiei „Sf. Trei Ierarhi” din localitate.

Acestei acțiuni se alătură și credincioșii parohiei Drăgușani, Protopopiatul Sascut, care au organizat, la inițiativa și sub coordonarea pr. Paroh Eugen Ciuche, o colectă prin care s-au donat spitalului, spre uzul bolnavilor, plăpumi, halate și alte obiecte necesare unui trai decent. Parohia Drăgușani își extinde astfel activitatea filantropică ce cuprindea până în prezent activități din cadrul programului „Alege școala”, pentru care anul acesta s-au făcut toate demersurile necesare ca din 2011 să se poată desfășura o activitate adecvată cu micuții beneficiari. (pr. Ctin GHERASIM)

Cadourile oferite celor 90 de bolnavi de la Spitalul de Neuropsihiatrie din Buhuși au constat în haine de sezon și pachete cu alimente

1 Decembrie - Ziua Unității și Demnității Naționale a Românilor

□ Cuvântul Preafericitului Părinte Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române, la slujba de Te-Deum oficiată la Catedrala Patriarhală din București, în data de 1 Decembrie 2010, pentru Ziua Națională a României □

† DANIEL Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române

Ziua de 1 Decembrie este o zi de recunoștință sau mulțumire adusă lui Dumnezeu pentru marele dar al unității și libertății naționale, dobândit de poporul român prin credință puternică și luptă jertfelnică de-a lungul a multor secole de suferință creștină îndurate, prin înțelepciunea și voința fermă a conducătorilor patrioți, civili și clerici, prin vitejia militarilor și prin dorința fierbinte a poporului român de unitate și libertate națională.

Marea Unire de la 1 Decembrie 1918 a tuturor provinciilor românești într-un stat român unitar a fost încoronarea multor eforturi de afirmare treptată a conștiinței naționale și a dorinței de unitate națională.

Unirea cea Mare de la Alba Iulia a fost precedată și pregătită treptat de Revoluția din anul 1848, de Unirea Principatelor Române din anul 1859 (aceasta fiind Unirea de Bază sau Unirea Pivotală, nu „Mica Unire”), de victoria românilor asupra otomanilor în Războiul pentru Independență din 1877, de ridicarea României la rangul de Regat în 1881, de obținerea Autocefaliei Bisericii Ortodoxe Române în 1885 și de victoriile armatei române în Primul război mondial, între anii 1916-1918, de proclamarea Unirii Basarabiei cu Patria Mamă, mai precis cu Regatul României, la Chișinău, în 27 martie 1918 și de proclamarea Unirii Bucovinei cu România, la Cernăuți, în 28 noiembrie 1918.

În toate aceste etape de înaintare către realizarea Marii Uniri de la 1 Decembrie 1918, Biserica Ortodoxă Română a fost cu poporul, a fost în fruntea lui cu rugăciunea, mai ales săvârșind Sfânta Liturghie și slujba de TE-DEUM, a folosit predica și cuvântul tipărit, cultivând conștiința națională, idealul luptei pentru libertate și unitate națională.

Ierarhi, cărturari, preoți, diaconi patrioți, profesori de teologie, studenți în teologie, călugări, călugărițe care au îngrijit soldații răniți, parohii și mănăstiri care au organizat colecte de bani și alimente, au încurajat moral și material pe toți luptătorii români pentru libertate și unitate națională, mai ales în timpul Războiului de Independență din 1877 și în timpul Primului război mondial, între anii 1916-1918. Un rol deosebit în acest sens au avut preoții numiți „confesori militari”.

În ceea ce privește evenimentul însuși al Marii Uniri de la Alba Iulia din 1 Decembrie 1918, între cei 1228 de delegați oficiali la Marea

„Nu întâmplător există o legătură între Sărbătoarea Națională Bisericească de la 30 noiembrie și Sărbătoarea Națională politică, 1 Decembrie, ca Zi națională care ne amintește de Unirea cea Mare de la 1 decembrie 1918. Aceste două sărbători sunt legate între ele pentru că Sărbătoarea Sfântului Andrei ne arată unitatea credinței, care a fost temelia pentru dezvoltarea și cultivarea conștiinței unității noastre naționale, nu numai teritoriale, ci și unitate în cuget și simțiri”. (PF Daniel, Patriarhul Bisericii Ortodoxe Române)

Adunare Națională de la Alba Iulia se aflau și mulți slujitori ai Bisericii: ierarhi, profesori de teologie, consilieri eparhiali, preoți parohi și chiar studenți în teologie. Lucrările Adunării au fost prezidate de marele patriot Gheorghe Pop de Băsești, împreună cu episcopii de Arad și Oradea. În Marele Sfat al națiunii române, ca și în Consiliul Dirigent, au fost aleși, de asemenea, și slujitori ai Bisericii, iar episcopul ortodox român de Caransebeș, Miron Cristea, viitorul Patriarh al României Mari, și episcopul greco-catolic de Gherla, Iuliu Hossu, au fost aleși în delegația de patru persoane care a prezentat Actul Unirii la București.

Proclamarea Unirii de la Alba Iulia a fost precedată de slujba Sfintei Liturghii și de Te-Deum, întrucât ea era trăită ca o Sfântă Liturghie a comunității românești, a unității și libertății naționale, ca act de recunoștință sau mulțumire adusă lui Dumnezeu și ca pretuire a eroilor care au luptat pentru dobândirea libertății naționale și afirmarea unității și demnității naționale. (...)

Întrucât unitatea teritorială realizată în 1918 nu mai este astăzi pe deplin aceeași, trebuie să cultivăm mai mult comuniunea cu frații noștri

1 Decembrie 1918. Miron Cristea, episcop al Caransebeșului, primul patriarh al României, în momentul citirii Actului Unirii

români din apropierea granițelor României și cu românii de pretutindeni. Astfel, Ziua Națională a României va fi mai mult Ziua Unității și Demnității Naționale a Românilor.

Să ne rugăm Preasfintei Treimi să ne dăruiască tuturor bucuria comuniunii frățești în păstrarea dreptei credințe și a demnității noastre naționale.

Anul acesta s-au împlinit 1685 de ani de la primul Sinod Ecumenic de la Niceea (325), unde s-au alcătuit primele șapte articole ale Crezului creștin.

DOSAR

Simbolul niceo-constantinopolitan în viața creștinilor de azi

Simbolul niceo-constantinopolitan, simbolul de credință sau crezul, un subiect simplu la prima vedere, dar destul de amplu în profunzimea lui.

Era în timpul Sfinților Apostoli când au apărut primele disensiuni ce puneau în pericol unitatea Bisericii. Pentru a soluționa mari dispute teologice, care frământau întreaga lume creștină, în timp s-a recurs la convocarea sinodului ecumenic. Pentru ca un sinod să poată fi declarat ecumenic, trebuiau îndeplinite câteva condiții: să fie convocat de către Împărat; să se întrunească episcopii din tot Imperiul Roman, fie personal, fie prin delegați; să examineze învățătura de credință a Bisericii pe baza Sfintei Scripturi și a Sfintei Tradiții; concluzia să fie expusă printr-o definiție scurtă și precisă.

Prima întrunire „sinodală” este reprezentată de adunarea Sfinților Apostoli, în Ierusalim, în jurul anului 50, care, inspirați fiind de Duhul Sfânt, au luat decizii în comun acord. Astfel a apărut și formula „Păruțu-s-a Duhului Sfânt și nouă”, formulă tradițională cu care se începea fiecare sinod local sau ecumenic de mai târziu. Sinoadele locale sau ecumenice au reprezentat mijloace de afirmare a unității bisericești, de apărare a credinței și de impunere a disciplinei acesteia. Cel mai mare for de judecată în Biserică îl constituia Sinodul general sau ecumenic.

Șapte sinoade ecumenice

Cunoaștem în istoria Bisericii șapte sinoade ecumenice: primul, de la Niceea, din 325; al doilea, cel de la Constantinopol, din anul 381;

al treilea a fost cel întrunit la Efes, în 431; al patrulea la Calcedon, în 451; al cincilea la Constantinopol, în 553, al șaselea la Constantinopol, 680-681; iar al șaptelea la Niceea, în 787.

Anul acesta s-au împlinit 1685 de ani de la primul Sinod Ecumenic de la Niceea (325), unde s-au alcătuit primele șapte articole ale Crezului creștin. Simbolul de credință niceean mărturisește, în prima parte, dumnezeirea Fiului, egalitatea și consubstanțialitatea Lui cu Tatăl, iar în a doua parte anatematizează ideile principale ale ereziei lui Arie, cum că Fiul este creatură a Tatălui din nimic și nu născut din ființa Tatălui, diferit de Tatăl, schimbător și imperfect. Acesta constituie primul document scris, care trebuie respectat și crezut, după Sfânta Scriptură, deoarece reprezintă adevărul revelat de Dumnezeu într-o formă precisă și concisă.

La încheierea lucrărilor primului Sinod Ecumenic, Împăratul Constantin cel Mare, în scrisoarea trimisă Bisericii din Alexandria afirma: „Ceea ce au hotărât și formulat Părinții este adevărul lui Dumnezeu, căci ei au fost călăuziți de puterea Duhului Sfânt, care i-a ajutat să ajungă la înțelegere și unire” (cf. Socrate, Istoria bisericească 1.9). Însă nici după acest sinod, învățătura greșită a lui Arie nu a încetat și, de aceea, ea a mai fost combătută și în alte sinoade locale, care au culminat cu deschiderea celui de al doilea Sinod Ecumenic.

Al doilea Sinod ecumenic

Al doilea sinod ecumenic s-a ținut la Constantinopol, în anul 381, unde s-a condamnat și combătut erezia pnevmatomahilor, o continuare a arianismului.

Acele acestui Sinod Ecumenic s-au pierdut, păstrându-se doar Simbolul de credință Constantinopolitan, cele patru canoane și lista participanților redactată ulterior. Sinodului de la Constantinopol nu au analizat și condamnat numai anumite nuanțe ariene și pnevmatomahice, ci și apolinarismul.

Simbolul de credință Constantinopolitan este o parte a definiției dogmatice a Sinodului al II-lea Ecumenic, care completează prin adaosuri și corecturi dogmatice și stilistice Simbolul de credință niceean din anul 325. Cele mai importante sunt cele cinci articole referitoare la învățătura despre Sfântul Duh, Biserică, botez, învierea morților și viața veșnică.

Simbolul de credință constantinopolitan, care a constituit fundamentul doctrinar al celorlalte sinoade ecumenice, a fost introdus în rândurile Sfintei Liturghii mai întâi la Antiohia, de patriarhul monofizit Petru Gnavevs sau Fullo, după anul 471, în timpul Împăratului bizantin Leon I. Patriarhul Timotei al Constantinopolului a dispus ca Simbolul niceean să se rostească la fiecare slujbă, înlocuind astfel vechea practică de a fi rostit numai o dată pe an, în Vinerea Patimilor, când catehumenii primeau botezul. În anul 567, Împăratul bizantin Iustin al II-lea a înlocuit, printr-un edict, Simbolul niceean cu Simbolul constantinopolitan, formând Simbolul niceo-constantinopolitan, valabil până azi în Bisericile Ortodoxe, simbol rostit nu numai la Sfânta Liturghie, ci și la toate serviciile religioase. La încheierea lucrărilor, Împăratul Teodosie, la data de 30 iulie 381, a publicat următorul edict: „Poruncim ca toate bisericile să fie imediat înapoiate episcopilor care mărturisesc că Tatăl, Fiul și Sfântul Duh au aceeași maiestate, putere, mărire și strălucire, nefăcând nicio deosebire, printr-o împărțire nelegiuită, ci respectând ordinea Treimeii, existența Persoanelor și unitatea Dumnezeirii; toți cei care nu sunt în comuniune cu cele sus menționate să fie considerați eretici declarați, și prin urmare scoși din Biserică.” („Codex Teodosianus” 16; Sozomen, Istoria bisericească 7.9).

Pentru creștinul ortodox, Crezul e o mărturisire în rugăciune spre împlinire.

Anul acesta s-au împlinit 1685 de ani de la primul Sinod Ecumenic de la Niceea (325), unde s-au alcătuit primele șapte articole ale Crezului creștin

➤ Crezul în viața cotidiană

Trecând de aceste detalii istorice, bine este să privim și să vedem importanța și influența acestui simbol de credință în viața noastră cotidiană, mai ales acum, în aceste vremuri tulburi și pline de multiple „crize“.

A. Einstein afirma: „Știința fără religie e incompletă, iar religia fără știință e oarbă“. Așadar, credința este un stict necesar, sau așa ar trebui să fie, prezentă în familie, școală, societate. Însă astăzi a devenit evidentă necesitatea unei activități dinamice și profunde a clerului, pentru a readuce pe cei înstrăinați la viața de evlavie creștină, la spiritualitatea adevărată, la Biserica în care au fost botezați. Un edificiu, o biserică rămasă în ruină, după tehnica avansată a epocii se poate reconstrui, pe când cu omul trebuie să lucrezi mult ca să-i asiguri un suflet sănătos. La asta ajută educația religioasă care începe în familie, de la cea mai fragedă vârstă, căci aceasta nu se uită niciodată, ci doar, în cel mai nefericit caz, se diminuează.

Din nefericire, creștinii zilelor noastre cad pradă foarte ușor unui alt val de ateism - acum neștiințific, nefiresc - pe care îl materializează New Age-ul. Aceștia nu mai caută mântuire la Hristos, ci umblă după senzational. Diverse publicații contribuie la răspândirea a tot felul de practici cum ar fi: magia, spiritismul, satanismul, yoga ș.a.. Nefiind bine călăuziți, unii tineri cad ușor amăgirilor, îndeosebi invaziilor religiilor și curentelor orientale, amestecând ideologiile și pervertindu-le. Ei trec astfel de la ateism la păgânism, la o lume a superstițiilor, a magiei, numai la Hristos nu vin, la înțelepciunea cea adevărată.

Hristos nu are nevoie să fie completat de Buddha, Brahma sau ce mai oferă alte religii păgâne. Hristos este Logosul întrupat, este plinătatea Adevărului. Să revenim, așadar, cu toții, la înțelepciunea dumnezeiască, la izvorul credinței, care este mai scump decât aurul sau argintul. Să învățăm pe tinerii zilelor noastre ca să cunoască Legea Domnului în care sunt botezați, ca să nu umble ei după un alt botez. Să vină la Dumnezeu, Cel de la Care avem toate darurile cele bune: înțelepciunea, înțelegerea, sfatul cunoașterii, evlavia, bărbăția și frica de Dumnezeu.

O mărturisire în rugăciune

Ceea ce le trebuie tinerilor acestui mileniu al treilea, mileniul vitezei, al timpului care se scurge foarte repede, al tehnologiei avansate și al multor alte beneficii sunt răbdarea și evlavia. Având răbdare, tânărul zilelor noastre se poate împăca cu Dumnezeu, cu semenii și cei apropiați lui, dar mai ales se poate împăca cu el însuși.

Despre evlavie se poate vorbi și mai mult, deoarece ea înseamnă religiozitate profundă, exteriorizată printr-o îndeplinire practică și efectivă a ritului religios. Evlavia este virtutea diriguitoare în calea mântuirii, este credința lucrătoare în fapte bune, este flacăra sau tăciunile care se aprinde la adierea Duhului Sfânt. Evlavia este axul care își are rădăcina în credință, dragoste și nădejde. *Credință* - așa cum mărturiseste în simbolul niceo-constantinopolitan - în Sfânta Treime: Tatăl, Fiul și Sfântul Duh; *dragoste*, pe care o arată față de Bunul Dumnezeu, de părinții trupești, sufletești,

duhovnicești, față de semenii, și *nădejde*, deoarece așteaptă cu inima caldă și cu sufletul deschis învierea morților și viața cea veșnică, acestea din urmă fiind câștigate în urma trăirii în, „Duhul lui Dumnezeu“ și a păzirii și împlinirii legilor Lui.

În Ortodoxia românească, mereu, „Crezul“ s-a oglindit în fapte, trăirea duhovnicească reflectându-se în viața cotidiană. Iată de ce și noțiunea de lege românească a însemnat în decursul istoriei naționale atât Crezul ortodox, cât și buna rânduială a vieții noastre. Adevărata mărturisire de credință implică și respectul legii pământului strămoșesc. Crezul însuși este imbold la viață.

Azi, în cadrul mișcării ecumenice, simbolul niceo-constantinopolitan este privit și adâncit cu deosebit interes, ca unul dintre mijloacele cele mai adecvate de apropiere a Bisericilor creștine (Cf. „Confesser la foi commune“, Geneva, 1988). Dar, împreună cu analizele teologice, se reliefează experiența împlinirii unui crez al unității spre desăvârșire, al apropierii dintre oameni și al realizării păcii, al păstrării sacralului. Drept aceea, și parte din paginile îndrumătorului bisericesc din anul în curs, privind ceea ce trebuie să se știe din doctrina creștină, sunt consacrate simbolului nostru de credință. Cu „crez“ sfânt în suflet trebuie angajate toate puterile ființei spre a păstra moștenirea dobândită, luând aminte la ceea ce zidește neconținut spre desăvârșire, convingere și făurire. Pentru creștinul ortodox, Crezul e o mărturisire în rugăciune spre împlinire. (pr. **Bodan Dumitru CĂRARE, Parohia Verșești**)

Salina de la Târgu Ocna a devenit cunoscută, de aproape două decenii și pentru faptul că adăpostește o biserică de rit ortodox în măruntaiele sărate ale pământului.

ȘTIRI

Rugă și binecuvântare în subterană

Mina „Trotuș”, din Târgu Ocna este cunoscută pentru rezervele sale impresionante de sare. Săpată prin tehnici diferite de-a lungul a sute de ani, hrănind și ajutând nenumărate ramuri ale științei, Salina de la Târgu Ocna a devenit cunoscută, de aproape două decenii și pentru faptul că adăpostește o biserică de rit ortodox în măruntaiele sărate ale pământului.

Coborând spre lăcașul de rugăciune, ce poartă hramul Sfintei Varvara, patroana minerilor, parcă te cuprinde pământul și simți cum te învâluie din toate părțile jocul de culori al sării ce copleșește, prin strălucirea ei, întregul peisaj. În mod paradoxal, aici nu te învâluie întunericul, ci lumina ce pare a izvorî și din faptul că suflet și mână de om credincios au adus aici și imaginea lui Hristos cel mort și înviat pentru lume. Iar calea ce duce spre Orizontul IX, închis publicului larg, unde se află „sufletul” Salinei, are un farmec aparte. Nu-i de mirare că, în zile de sărbătoare, vin aici, la „Sfânta Varvara”, credincioși din diferite zone.

Pr. Vasile Pantâru are în grijă spirituală acest lăcaș din anul 1997, iar de atunci, nu puține au fost momentele când a avut parte de bucurii, alături de lucrătorii din această salină. „Am multe amintiri frumoase aici. Îmi amintesc cum, în 2001, am venit să fac o slujbă, la trecerea dintre ani. Au venit toți angajații minei și ne-am rugat împreună. A fost un moment deosebit de emoționant. În rest, mai facem rugăciuni în anumite

momente ale anului, deoarece sunt condiții speciale. Iar de ziua hramului, în fiecare an, oficiem, în cadru festiv, Sfânta Liturghie”, a mai spus părintele Pantâru. Cu alte cuvinte, popasul de rugăciune al minerilor din Târgu Ocna este o scară către cer ridicată de ei înșiși, de care se bucură acum toți cei care au ajuns aici, fie ca simpli turiști, fie pentru tratamentul din sanatoriu.

Anul acesta, în ziua hramului, cu binecuvântarea Preasfântului Episcop-vicar Ioachim Băcăuanul, la salina din Târgu Ocna, protopopul de Onești, pr. Constantin Alupei, dimpreună cu alți preoți din zonă, s-au aflat alături de credincioși, pentru a înălța rugăciuni către Bunul Dumnezeu și Sfânta Mucenică Varvara. Astfel, se menține vie lucrarea credinței în acest univers aparte, în care însăși biserica din salină nu este altceva decât o fărâmă de rugăciune ridicată din lacrimile celor care au murit, de-a lungul istoriei, în mină. Iar minerii din Târgu Ocna, mai fericiți decât frații lor din alte zone ale țării, s-au gândit și la ei, zidind în sare un dar pentru Dumnezeu, într-o pomenirea tuturor. (pr. Ctîn GHERASIM)

Procesiune în cinstea Sf. Nicolae, la Onești

Credincioșii din Onești au participat în după-amiaza zilei de 5 decembrie a.c., la un pelerinaj (foto) dedicat Sfântului Ierarh Nicolae, ocrotitorul acestui municipiu, informează „Ziarul Lumina” în ediția sa de Moldova. Preoții și credincioșii au mers în procesiune de la Catedrala „Pogorârea Sfântului Duh”, Biserica „Sfintii Împărați Constantin și Elena” și Biserica „Nașterea Maicii Domnului”, spre Biserica „Sfântul Nicolae”, vechea catedrală a orașului. În acest sfânt lăcaș a fost oficiată apoi slujba Vecerniei unită cu Litia. „Am mers în procesiune cu icoana Sfântului Ierarh Nicolae, cu steaguri, cu sfinte cruci, cântând imne religioase. Au mers în pelerinaj și preoții de la celelalte biserici din Onești. După ce am ajuns la Biserica „Sfântul Ierarh Nicolae” am înconjurat acest sfânt lăcaș și am rostit ectenii, după care am participat cu toții la slujba Vecerniei unită cu Litia”, a relatat pr. Constantin Alupei, protopop al Protopopiatului Onești.

Ștefan, ocrotitorul a sute de mii de români și de biserici

Românii au un cult deosebit pentru Sfântul Ștefan. Numeroase biserici au ca hram pe Sfântul Ștefan, iar creștinii poartă în număr mare numele primului martir. Aproximativ 400.000 de români poartă numele de Ștefan sau Ștefania.

În Arhiepiscopia Romanului și Bacăului două lăcașuri de cult își sărbătoresc hramul în cea de a treia zi de Crăciun. Astfel, pe 27 decembrie sărbătoare mare va fi la Capela „Sf. Ștefan”, - Pompieri, din Protopopiatul Moinești. Anul acesta, la Moinești, Sfânta Liturghie din ziua hramului va fi oficiată de PS Episcop-vicar Ioachim Băcăuanul, înconjurat de un sobor de preoți și diaconi.

În aceeași zi va îmbrăca haine de sărbătoare și Biserica „Sf. Arh. Ștefan” din Comănești. Lăcașul închinat Sf. Ștefan în Comănești se distinge prin stilul autentic maramureșean, având o înălțime de 43 de metri. Lucările începute în anul 2001 se preconizează a fi finalizate în anul 2012 și au fost posibile prin susținerea aproape exclusivă din partea credincioșilor.

Ridicată în stil maramureșean, Biserica „Sf. Arhidiacon Ștefan” din Comănești are 43 m înălțime

Un sfânt cărturar, păstor de suflete peste Bacău și Roman

La nici jumătate de ceas de târgul Bacăului, în cetatea Romanului, în anii de episcopat de la mijlocul veacului al XVII-lea, Dosoftei avea să ofere culturii române câteva dintre creațiile sale devenite revelatorii pentru noi, între care se află și „Psaltirea în versuri”. Episcop al acestor meleaguri, deschizător al drumului limbii române către altarul bisericii, Sfântul Dosoftei este pomenit de Biserica noastră în ziua de 13 decembrie.

«Să-n-țelegă creștinii sfințele taine»

Un moment deosebit pentru istoria culturii române, și nu numai, a fost acela al întronizării ca episcop de Roman a lui Dosoftei II, cunoscut astăzi ca Sfântul Mitropolit Dosoftei, întrucât a fost canonizat de Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române, la 14 octombrie 2005, de hramul Sfintei Cuvioase Parascheva. Serbat la 13 decembrie, sfântul Dosoftei este menționat în analele istoriei sub numele de Dosoftei al II-lea, întrucât, între 1639-1641 a mai existat un ierarh Dosoftei, care a condus Romanul între 1660-1671. Cât a stat în fruntea acestei eparhii, sfântul ierarh a avut preocupări cărturărești încununate de opere valoroase. Dosoftei a mers pe calea deschisă de Varlaam, tălmăcind cărți bisericesti în limba română pentru îndrumarea clericilor și credincioșilor și, în același timp, stăruind pentru utilizarea limbii române în biserică. Dosoftei a versificat psalmii și a scris alte versuri, fapt pentru care cercetători ai culturii noastre vechi îl trec printre cititorii literaturii române, printre cei dintâi poeți ai noștri. El a fost numit chiar, «întâiul mare liric românesc», «părinte poeziei române».

De la Sf. Ierarh Dosoftei avem un număr mare de lucrări. El este cel dintâi care scrie versuri românești, traducând Psaltirea. Înainte de el nu putem înregistra alte versuri decât stihuri ale peceților, pe când Dosoftei ne dă o lucrare lungă, de mai multe mii de versuri. Meritul lui Dosoftei, este însă mult mai important. El a tradus și tipărit cele mai uzuale cărți de cult,

culminând cu «Molitvenicul» și «Liturgierul», cărți de căpetenie în biserică, «adică principalele cărți de slujbă ale Bisericii Ortodoxe, acelea care cuprind toate serviciile religioase, însoțesc pe om de la naștere până la mormânt». Prin mijlocirea cărților de cult tipărite de Dosoftei, se puteau oficia slujbele solicitate de credincioși, precum și Liturgia. Traducerea și tipărirea Liturgierului încununează opera sa. Dacă Teodosie, mitropolitul Ungrovlahiei, contemporanul lui Dosoftei, n-a vrut și n-a cutezat să traducă rugăciunile din Liturgier, ierarhul moldovean a îndrăznit înfruntând o tradiție, o mentalitate statornică în țările române de autoritatea limbilor «sacre». El s-a dovedit ierarh învățat, cunoscător al limbii poporului său, limbă în care găsisse termeni potriviți pentru redarea noțiunilor teologice abstracte cuprinse în Liturgier, cuvinte care înlesneau celor ce ascultau «să-și înțeleagă pe limbă, sfânta și dumnezeiasca liturgie», «să-n-țelegă creștinii sfințele taine», mai mult, el s-a dovedit un ierarh de curaj. Prin traducerea și tipărirea cărților de cult, Dosoftei a oferit credincioșilor mijloacele prin care ei puteau

Primul versificator al Psaltirii în tot Răsăritul ortodox

Dimitrie Barilă, cunoscut mai ales pe numele monahal Dosoftei, s-a născut la 26 octombrie 1624 la Suceava și a murit la 13 decembrie 1693 la Zolkiew, în Polonia. A învățat la Iași, probabil la Colegiul întemeiat în 1640 la mănăstirea „Sf. Trei Ierarhi”, apoi la școala Frăției ortodoxe din Lvov, unde a făcut studii umaniste și de limbă. Cunoștea limbile elenă, latină, slavonă și poloneză. Datorită relațiilor sale cu patriarhul Moscovei și cu Nicolae Milescu, aflat acolo, a adus din Rusia un teac de tipografie, cu care a tipărit la Mitropolia din Iași, în românește, principalele cărți liturgice, unele traduse de el însuși.

La Roman, în vremea episcopatului, a tălmăcit și pregătit pentru tipar „Psaltirea în versuri”, opera sa de căpetenie, fiind, și prin aceasta, unul dintre ierarhii care au promovat introducerea limbii române în biserică.

Călugărit la Probota sub numele Dosoftei, a fost ales episcop la Huși (1658 - 1660) și Roman (1660 - 1671), apoi mitropolit al Moldovei (1671-1674 și 1675 - 1686). În toamna anului 1686, datorită evenimentelor politice din acea vreme, a fost dus în Polonia de regele Jan Sobieski, unde a rămas până la sfârșitul vieții. A fost unul dintre cei mai mari cărturari din istoria română, fiind primul poet național, primul versificator al Psaltirii în tot Răsăritul ortodox, primul traducător din literatura dramatică universală și din cea istorică în românește, primul traducător al cărților de slujbă în românește în Moldova, primul cărturar român care a copiat documente și inscripții, unul dintre primii cunoscători și traducători din literatura patristică și post patristică și care a contribuit la formarea limbii literare românești. Mitropolitul Dosoftei a fost canonizat de Biserica Ortodoxă Română în anul 2005.

înțelege ceea ce se citea și se cânta în locașurile de închinare. (pr. Ctin GHERASIM)

Noutatea calendarului pentru anul 2011 constă în aplicarea deciziei Sfântului Sinod conform căreia săptămâna începe cu ziua de Duminică, fapt semnalat grafic începând cu anul acesta.

REPERE

Programul slujbelor la Catedrala arhiepiscopală din Roman, cu prilejul Sărbătorilor de iarnă

Programul special din perioada Sărbătorilor de iarnă debutează la Catedrala arhiepiscopală din Roman cu organizarea Concertului special de colinde, în data de 19 decembrie 2010.

În ajunul Crăciunului, pe 24 decembrie, de la orele 8 se vor oficia Utrenia și Sf. Liturghie arhierescă sub protia PS Episcop-vicar Ioachim Băcăuanul. Apoi, soborul slujitorilor de la Catedrala arhiepiscopală va merge cu Icoana Nașterii Domnului la reședințele celor doi ierarhi ai Romanului și Bacăului, dar și la chiliile călugărilor și maicilor de la Centrul eparhial. În după-amiaza zilei de Ajun, de la orele 16 se vor oficia Vecernia Mare și Litia.

Nașterea Domnului, ziua de 25 decembrie va începe la Catedrala arhiepiscopală cu oficierea slujbei Utreniei și a Sfintei Liturghii arhieresti, când, alături de preoții slujitori și de credincioși, se va afla și PS Episcop Ioachim Băcăuanul. În ziua de Crăciun, de la orele 16 se vor oficia Vecernia Mare și Litia.

Zilele de 26 și 27 decembrie vor avea același program liturgic, care începe de la orele 8 cu Utrenia și Sfânta Liturghie, ca de la orele 16 să fie oficiată slujba Vecerniei Mari și Litia.

În întâmpinarea Anului Nou, pe 31 decembrie, se vor aduna la Catedrala arhiepiscopală „Sf. Parascheva” toți preoții din Roman, alături

de care se va afla și PS Episcop-vicar Ioachim Băcăuanul, sub protia căruia se va oficia o Slujbă de „Te Deum”, pentru a mulțumi lui Dumnezeu pentru binefacerile anului care se încheie și pentru a binecuvânta anul care începe. Rugăciunile speciale dedicate momentului de trecere de la anul 2010 la anul 2011 vor fi făcute începând cu orele 23.30. De asemenea, având în vedere că pe 1 ianuarie este sărbătorit Sf. Vasile, la miezul nopții vor fi scoase spre închinare moaștele Sfântului, care se află la Catedrala episcopală, urmând a ieși în procesiune în jurul Catedralei cu toate moaștele și odoarele sfinte care se află aici.

A apărut calendarul creștin ortodox pentru anul 2011

La Editura „Filocalia” a Arhiepiscopiei Romanului și Bacăului a apărut calendarul creștin-ortodox tip agendă, pentru anul 2011, alături de celelalte forme ale acestuia - calendarul de perete tip foaie și cel cu file. Calendarul creștin-ortodox tip agendă, pentru anul 2011, va fi distribuit prin intermediul protoierilor tuturor parohiilor și mănăstirilor de pe cuprinsul Arhiepiscopiei Romanului și Bacăului.

Noutatea calendarului pentru anul 2011 constă în aplicarea deciziei Sfântului Sinod, conform căreia săptămâna începe cu ziua de Duminică, fapt semnalat grafic începând cu anul acesta.

Membri în comisia de stabilire a calendarului bisericesc din cadrul Sfântului Sinod al BOR, PS Episcop-vicar Ioachim Băcăuanul ne-a oferit câteva detalii privind alcătuirea calendarului ortodox ne-a oferit: „Potrivit rânduielilor bisericești statornicite de Sfântul Sinod, calendarul este realizat în fiecare an de o comisie specială, ce stabilește conținutul calendarului după un tipic aparte, în funcție de mersul Soarelui și al Lunii, întrucât avem peste an atât sărbători cu dată fixă, corelate cu mersul Soarelui, dar și sărbători cu dată mobilă, stabilite în funcție de mersul Lunii.

Calendarul este specific fiecărei eparhii în parte, existând diferențe chiar și în marcarea sărbătorilor. De exemplu, Sfânta Parascheva este marcată cu cruce roșie doar în eparhiile din Moldova. În Eparhia Argeșului este marcată cu cruce roșie sărbătoarea Sfintei Filofteia, care la noi are doar cruce neagră.”

Calendarul creștin-ortodox pentru anul 2011 editat de Arhiepiscopia Romanului și Bacăului are pe copertă icoana frescă din Catedrala arhiepiscopală din Roman care reprezintă „Nunta din Cana Galileii”, iar pe verso mesajul „Ajutorul tău pentru Catedrala Mântuirii Neamului” și conturile unde pot fi depuse donațiile pentru ridicarea catedralei a cărei machetă este prezentată pe aceeași pagină.

Agenda debutează cu un cuvânt al PS Episcop-vicar Ioachim Băcăuanul, prin care se oferă soluția optimă pentru a ajunge la respectarea prescripției Sfinților Părinți niceeni, conform căreia „toți creștinii să sărbătorească Paștile la aceeași dată”, remarcând că „În marea Sa milostivire, Mântuitorul Hristos ne-a arătat,

anul acesta (2010) și anul viitor (2011), că se poate ca toți creștinii să sărbătorească Paștile în același timp, în ciuda inexactităților de calcul”.

În continuare sunt prezentate rugăciunile începătoare, cât și rugăciunile părinților pentru copii și a copiilor pentru părinți, subliniind astfel că anul 2011 a fost declarat de către Sfântul Sinod al BOR „Anul omagial al Sfântului Botez și al Sfintei Cununii” în Patriarhia Română. Următoarele pagini cuprind rânduielile bisericești pentru anul 2011, cât și explicația semnelor din calendar.

După textul calendarului propriu-zis, sunt prezentați membrii Sfântului Sinod al BOR, iar în încheiere sunt consemnate structura și datele de contact ale celor mai importante instituții bisericești din Mitropolia Moldovei și Bucovinei, cu detalii din cadrul Arhiepiscopiei Romanului și Bacăului.

Prin achiziționarea calendarului editat de o anumită eparhie, credincioșii susțin activitatea filantropică a Bisericii: „Cumpărând un calendar emis de Arhiepiscopia Romanului, orice credincios participă, în acest fel, la viața Bisericii. Având în vedere situațiile care s-au repetat în ultimii ani în eparhia noastră, când, din nefericire, am avut de-a face cu inundații, am hotărât înființarea unui fond de risc, la care contribuie oricine cumpără un calendar sau o lumânare. Cu fondurile adunate, am avut posibilitatea de a veni rapid în sprijinul celor care au avut de suferit în urma revărsării apelor, derulând programul «Ramura de măslin»”, a declarat PS Ioachim Băcăuanul, Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Romanului și Bacăului.

